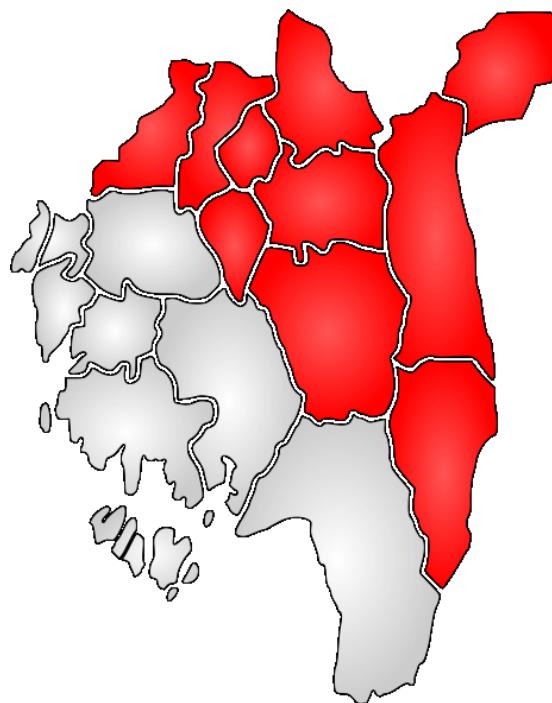

RØMSKOG OG KOMMUNEREFORMEN

VURDERING AV STATUS OG MULIGHETER

Innholdsfortegnelse

Sammendrag:	2
Bakgrunn	3
TEMA 1: Demokratisk arena	4
Samlet vurdering av den demokratiske arena	7
TEMA 2: Samfunnsutvikling	7
Arealplanlegging og infrastruktur	7
Attraksjonskraft og boligutbygging	8
Næringsutvikling og sysselsetting	9
Lokalsamfunnsutvikling	9
Miljø og klima	10
Levekår og folkehelse	10
Beredskap og kriehåndtering	10
Samlet vurdering av samfunnsutviklingsrollen	10
TEMA 3: Tjenesteyting	12
Hovedutfordringer innenfor tjenesteytingen	12
Samlet vurdering av tjenesteytingen	17
TEMA 4: Myndighetsutøvelse	17
Likeverdighet og rettssikkerhet	20
Samlet vurdering av myndighetsutøvelsen	21
TEMA 5: Økonomisk soliditet	21
Samlet vurdering av økonomisk soliditet	22
Konklusjoner	22
Vedlegg:	23
Brukerbetaling og kommunale gebyrer	26
Relasjoner mellom enhetskostnader og folkemengde	28
Økonomiske nøkkeltall for siste 5 år	32
Demografiske data	38
Befolkningsprognosør	39

Sammendrag:

I denne rapporten har Rømskog kommune vurdert sin egen organisasjon for å bedømme hvorvidt vi er rustet til å forbli egen kommune i fremtiden. Det er tatt utgangspunkt i kommunens mest sentrale roller:

- demokratisk arena.
  - samfunnsutvikler
  - tjenesteyter
  - myndighetsutøver
-

Disse rollene er analysert ifht status og utfordringer. I tillegg er kommunens økonomiske soliditet vurdert.

Videre har vi sett på hva som kan endre seg hvis vi skulle blitt en del av en større kommune. Kommunens robusthet for å møte dagens og fremtidige utfordringer er vurdert.

Avslutningsvis foreligger en samlet vurdering og anbefaling av hva som bør utredes videre.

Den demokratiske arenaen er av stor betydning for utvikling av kommunen. Rømskog har høy valg deltakelse, engasjerte politikere og en sterk identitet, men i perioder sliter en med rekruttering, og det er nå kun tre partier igjen. Som en del av en større kommune vil Rømskog miste mye av den nærlheten som preger forholdet mellom politikere og innbyggere.

Rømskog kommune har en helt sentral rolle som utvikler av lokalsamfunnet Rømskog. Det er usikkert hvor mye utvikling av lokalsamfunnet Rømskog det vil bli i kommunal regi i en ny og større kommune.

Det er innenfor de ulike tjenesteområdene at kommunen driver det meste av sin virksomhet. Kommunen yter gode basistjenester i dag, takket være en god økonomi og ustrakt interkommunalt arbeid i nord og sør. Vi er derimot relativt sårbar for den demografiske utviklingen. Små variasjoner i brukerbehov gir store utslag i en liten økonomi. Det er også utfordrende å yte ressurskrevende tjenester til brukere med behov for spisskompetanse.

Rømskog vil trolig ha fordeler av å være en del av en større kommune når de gjelder vår rolle som myndighetsutøver. Det er behov for større fagmiljøer med juridisk kompetanse. Det kan også være en fordel med større distanse mellom aktørene når det gjelder saksbehandling og tildeling av tjenester.

Kommunen har i dag en økonomi som består av tre elementer; skatt, rammetilskudd og gebyrer. Vi er sårbar i forhold til nasjonale endringer, og småkommunetilskuddet utgjør ca 10 % av netto driftsbudsjetten. Totalt sett bedømmer rådmannen at vi har mangler ifht å være robuste i økonomisk forstand.

Utredningen viser at vi leverer gode tjenester i dag, og at de isolert sett ikke blir bedre som del av en større kommune. Utredningen viser derimot at det er knyttet stor usikkerhet i forhold til kommuneøkonomien og kjøp av tjenester i fremtiden.

Bakgrunn

Stortinget har gitt kommunene i oppdrag å utrede om sammenslåing av kommuner kan være egnet til å gjøre dem bedre i stand til å løse de utfordringer vi kjenner og må regne med i fremtiden. Fylkesmannen i Østfold har sammen med Østfold Analyse utarbeidet et arbeidshefte som danner grunnlag for arbeidet.

I tillegg til denne utredningen er det utarbeidet en utredning sammen med de andre Indre Østfold kommunene og en sammen med Aurskog-Høland kommune.

Rådmannen har forsøkt å utarbeide en utredning som både tar hensyn til kompleksiteten i det kommunale systemet, og beskriver mulighetene og utfordringene på en oversiktlig måte. Det er sett på samfunnsmessige hensyn. I tillegg til økonomisk robusthet, er det sett på de ulike kriteriene knyttet til hver av de fire rollene som kommunene skal ivareta jfr «Meldingsdel i kommuneprop. 2015 (Prop 95 S):

- Demokratiske arena
- Samfunnsutvikler
- Tjenesteyter
- Myndighetsutøver

I tillegg er kommunen en organisasjon som må bruke betydelige ressurser på utvikling og drift av kompliserte støttefunksjoner, som ofte kalles internadministrasjon. Ressursene som brukes til støttefunksjoner for tjenestene kunne alternativt vært brukt til kommunens kjerneoppgaver, og dermed kommet samfunnet direkte til nytte. I flere av disse støttefunksjonene er det åpenbare stordriftsfordeler.

TEMA 1: Demokratisk arena

Reformens mål: Styrket lokaldemokrati

Kommunen er av mange regnet som den aller viktigste demokratiske arenaen i Norge. Det er her innbyggerne påvirker utviklingen gjennom lokal politisk styring. Et levende lokalt folkestyre sikrer delaktighet og engasjement. For å sikre en aktiv lokalpolitisk arena er det viktig å ha et rikelig tilfang av personer med interesse for politisk virksomhet og aktive lokallag innen alle partier.

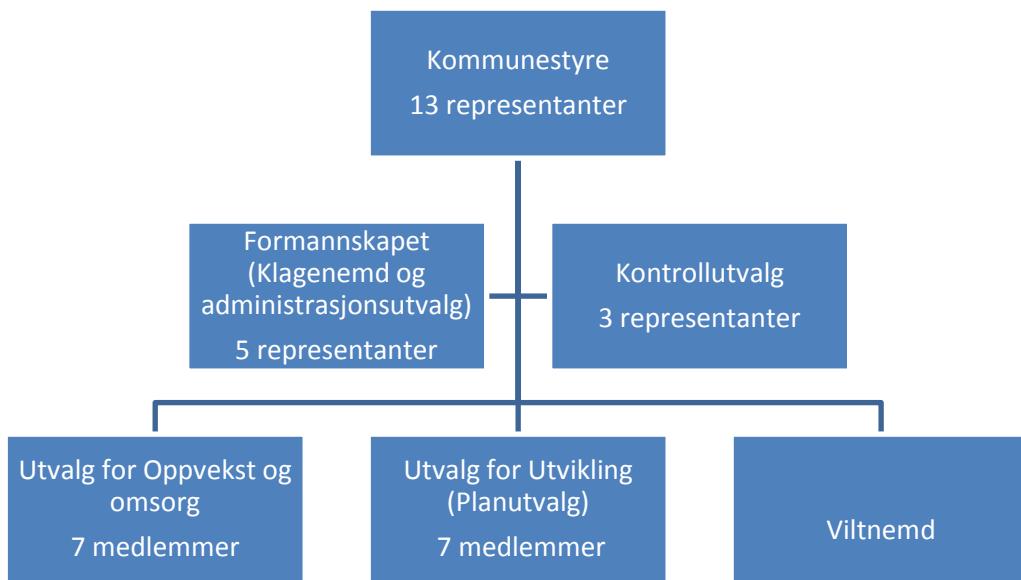
Når vi ser på kommunen som demokratisk arena, må vi se på ombudsrollen, politiske møter, kommunale råd, delaktighet i prosesser, politisk rekruttering, valgoppslutning og avstand til politiske representanter. De politiske rollene og organiseringen av det politiske arbeidet er stort sett likt uavhengig av kommunestørrelse. På områdene delaktighet i politiske prosesser, håndtering av lokalsamfunn og avstanden til de politiske representantene er forholdene enklere i små kommuner.

Valgdeltakelsen i Rømskog er høy sammenlignet med resten av landet. En valgdeltakelse på over 80 % gir et svært godt grunnlag for at man faktisk får et folkestyre som er valgt av befolkningen.

Kommunestyrevalget. Stemmer og valgdeltakelse, etter region, tid og statistikkvariabel

	1995	1999	2003	2007	2011
	Valgdeltakelse	Valgdeltakelse	Valgdeltakelse	Valgdeltakelse	Valgdeltakelse
	i prosent				
0121 Rømskog	86,7	82,4	81,7	82,2	80,3

Lokaldemokratiet er organisert rundt kommunens folkevalgte politikere. Det høyeste folkevalgte organet er kommunestyret.

Kommunen har i tillegg eldreråd, ungdomsråd og råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Det er til tider en utfordring å sikre en jevn saks mengde til hovedutvalgene Oppom og Utvikling.

Engasjementet til politikerne er stort, men antall partier i Rømskog er redusert, og ved kommunevalget i 2015 er det kun tre partier som stiller liste; Arbeiderpartiet, Sp og Krf. Som i alle andre kommuner er det i noen grad utfordrende å rekruttere folk til å drive politiske arbeid. Graden av frikjøp kan også ha betydning. I Rømskog er ordfører frikjøpt i 100 %, varaordfører frikjøpes i 20 %.

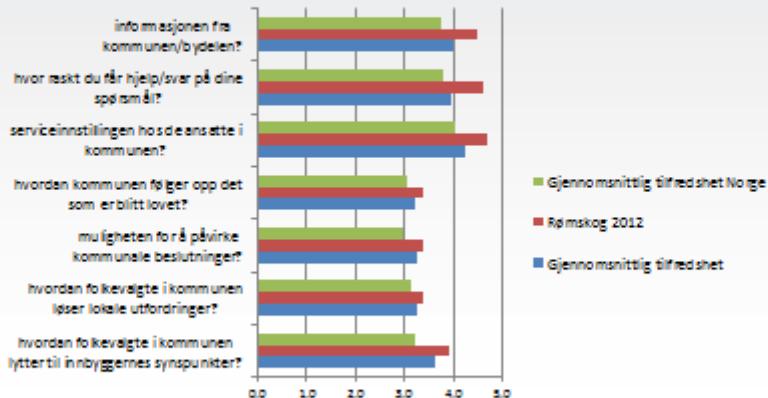
Et av målene med kommunereformen er å styrke lokaldemokratiet. Ekspertutvalget har påpekt at det blir nødt til å tenke nytt omkring lokaldemokrati og at nærdemokratiordninger må utvikles dersom kommunegrensene endres. Åpenhet mellom politikere og lokalsamfunn og mulighet for innsyn i saker gir innbyggerne tillit til lokal demokratiet. Likeså at habilitetsreglene etterleves, og at det er klare tildelingskriterier. I Rømskog er det sjeldent tilhørere til politiske møter, men mye uformell kontakt, åpne møter og høringer. Informasjon er tilgjengelig på hjemmesiden og sosiale medier. Kommunen sender i tillegg ut en informasjonsavis til innbyggerne hver måned.

Administrasjonen er liten og sårbar, og mangler kapasitet til å gi grundige utredninger, fordi vi mangler spisskompetanse innenfor jus og økonomi.

Innbyggerundersøkelsen 2014 viser at innbyggerne i Rømskog mener de har god mulighet til å påvirke kommunale beslutninger, og de er mer fornøyd med hvordan politikerne lytter til dem og løser lokale utfordringer enn innbyggere i andre kommuner som har gjennomført tilsvarende undersøkelse.

Møte med din kommune

Når det gjelder interkommunale samarbeid og IKS så byr det på noen utfordringer ifht styring og kontroll. Representantskaps- og eiermøtene kan brukes, men det innkalles ofte på så kort varsel at ikke sakene kan drøftes politisk på forhånd. Det er også krevende for en liten administrasjon å følge opp alle sakene. Rømskog har til sammen ett styremedlem (Mortenstua IKS) og to varamedlem i IKS-styrene (IØ Krisesenter IKS og IØ Utvikling IKS).

Noen vil hevde at økt kommunestørrelse gir større styringsevne, men mindre effektiv representasjon fordi avstanden mellom styrende og de styrte øker. Arbeidsvilkårene for politikere kan bli større i en stor kommune pga mer frikjøp og større politisk miljø. På en annen side blir lange fysisk avstand ulemper og noe som svekker ombudsrollen. NIBR-rapport 2013:4 «Erfaringer med nærdemokratiske ordninger i Norden» viser til at studier ikke finner direkte sammenheng mellom kommunestørrelse og demokratisk deltagelse og politisk deltagelse og styringsengasjement.

Det er en sterk lokal identitet og lojalitet til Rømskog. Spørreundersøkelsen i mai 2015 viser at 86 % føler tilknytning til Rømskog i ganske stor eller svært stor grad. I denne sammenheng brukes begrepet identitet om folks oppfatning av hvor de har sin geografiske tilhørighet. I dag er det få som lever i samme kommune hele livet. Økt mobilitet bidrar til at flere arbeider utenfor bokommunen. Rømskog har langt færre innbyggere enn sine nabokommuner, og fastboende pendler i stor grad til nabokommunen Aurskog-Høland og innover.

For å stimulere til fortsatt engasjement blant lokale lag, foreninger, grender og tettsteder er det viktig å videreføre kulturstøtte og gratis utleie av lokaler/fasiliteter til lag/foreninger, Frivilligsentralen og utviklingsprosjekter, å framsnakke bygda og ta vare på og verdsette alle ildsjelene.

Samlet vurdering av den demokratiske arena

Samlet sett har Rømskog en aktiv demokratisk arena med sterk identitet og engasjement for lokalsamfunnet. Det er usikkert om lokaldemokratiet styrkes ved å bli en del av en større kommune, det vil bli lang vei til det sted der beslutninger fattes om ikke nye lokaldemokratimodeller tas i bruk. På den annen side kan Rømskog som fortsatt liten kommune få en veldig spe stemme om kommunene rundt bestemmer seg for å opprette større kommuner.

TEMA 2: Samfunnsutvikling

Reformens mål: Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling

Kommunen har i mange sammenhenger en rolle som samfunnsutvikler, men det er i forbindelse med kommuneplanen hvor hovedpremisser for samfunnsutviklingen blir lagt. Det blir stadig større forståelse for at en funksjonell samfunnsplanlegging krever at det planlegges for større geografiske områder enn for enkeltkommuner. Hva som kan kalles funksjonelle samfunnsutviklingsområder når det gjelder arbeid, bo og service (ABS) kan endre seg over tid.

Rømskog deltar i en rekke interkommunale samarbeid for kunne ivareta sine oppgaver. På samfunnsutviklingsområdet er det etablert samarbeidsarenaer først og fremst i Indre Østfold.

Rømskog deltar gjennom bl.a Indre Østfold Regionråd, Indre Østfold Utvikling IKS, Osloalliansen, Grenserådet og Grensekomiteen i samarbeidsfora som forsøker å påvirke regional planlegging og utvikling. I tillegg har vi en felles stilling som samfunnsplanlegger med Marker og Aremark kommuner.

Spørreundersøkelsen blant innbyggerne viser at hovedvekten av de som svarte bruker Aurskog-Høland og kommunene inn mot Oslo som sitt ABS-område. Rømskog kommune deltar ikke i noen samarbeidsfora i disse områdene, og kan dermed heller ikke påvirke utviklingen her i større grad.

Vi har lagt vekt på å beskrive de samfunnsutviklingsområdene som har størst betydning for utviklingen av Rømskog kommune. Videre vurderes kommunens kapasitet og kompetanse innenfor et samlet samfunnsutviklingsområde. Til slutt gjør vi en betraktnign rundt hvordan oppgavene kan løses i en større kommune.

Arealplanlegging og infrastruktur

For en liten kommune er en helhetlig areal- og transportplanlegging vanskelig å få til, ikke minst i lys av at den generelle samfunnsutviklingen trekker mot etablering av større regioner.

Rømskog kommune har ingen samfunnsdel i sin kommuneplan, men den er under utarbeidelse. Arealforvaltningen har hatt fokus på tilrettelegging av attraktive boområder, hyttefelt og arealer for næring. Kommunens forvaltning av disse områdene har vært gjennomført på en god måte i lys av lokale behov. Det er utviklet et lite sentrum rundt kommunehuset. Kommunen bygger for egen regning gang- og sykkelvei i sentrum, og frivillige sørger for å opparbeide en kultursti fra kommunegrensen nord i kommunen ned til Rømsjøen.

Kommunen er drivkraft i utbyggingen av bredbånd og bedre mobildekning. Dette prosjektet skjer i samarbeid med Marker og Aremark kommuner.

Når det gjelder kollektivtransport har vi ingen forbindelse til andre kommuner i Østfold. Det går skolebuss og en avgang til Bjørkelangen på hverdager. I tillegg er det en bestillingsrute for pendlere til/fra Sørumsand togstasjon som korresponderer med tog til Oslo. Denne ble opprettet etter samarbeid med Aurskog-Høland og Eidskog kommune.

Attraksjonskraft og boligutbygging

En opplever at kommunen har en viss attraksjonskraft, den er attraktiv for den som vil bo landlig, rimelig og trygt, men en god del av tilflytterne flytter ut igjen etter en stund. Gjennom Bolystprosjektet har vi forsøkt å «knytte igjen sekken» i bunn, og utarbeidet tiltak for å øke trivselen for innbyggerne, samt å tiltrekke oss nye. En har bare delvis lykkes med dette.

		Flyttebevegelser mellom østfoldkommunene - 2013																	
		til																	
		0101 Halden	0102 Moss	0103 Sarpsborg	0104 Fredrikstad	0105 Hvaler	0106 Aremark	0107 Rømskog	0108 Spydeberg	0109 Tønsberg	0110 Askim	0111 Eidsberg	0112 Skiptvet	0113 Rakkestad	0114 Råde	0115 Rygge	0116 Våler	0117 Hobøl	
	0101 Halden	31	141	137	11	23	7		6	2	13	20	13	32	5	9	2	2	
	0104 Moss	30		82	100	1			8	5	13	5	10	5	51	493	161	24	
	0105 Sarpsborg	151	62		666	18	13	4		4	4	16	30	14	77	41	37	7	5
	0106 Fredrikstad	126	89	648		134	1	10		12	7	24	24	2	49	85	37	30	15
	0111 Hvaler		14	113						1		1	1		1	1	3		
	0118 Aremark	50	1	1	4									1		6			
	0119 Marker	6	1	6	9	1	8			3	3	2	25		6			3	
	0121 Rømskog			2			1												
	0122 Tønsberg	8	10	2	5			3		1	35	71	4	5		1	1		
	0123 Spydeberg	1	5	9	13			1		9	39	14	15	6	4	1	7	24	
	0124 Askim	15	20	42	21	2		12		26	59	131	53	7	4	1	2	32	
	0125 Eidsberg	11	9	33	30	1	1	41		59	18	79	16	40	7	8	2	8	
	0127 Skiptvet	2	3	7	14			2		1	17	56	8		1	8	4	6	4
	0128 Rakkestad	50	3	71	41	1	3	11		7	2	7	23	3		3	4		
	0135 Råde	7	42	39	97	2		2		1	1	2	11	11	5		27	16	
	0136 Rygge	16	402	42	43		1			2	6	6	5	2	4	37		31	2
	0137 Våler	9	117	13	25					2	6	1	2	9	3	20	34		4
	0138 Hobøl	1	14	4	15	6		2		7	48	40	11	6	4	5	9	9	

I samarbeid med lag og foreninger er Kurøen bygdetun en sentral kulturarena sommers tid. Private initiativ som Rømskog SPA & Resort, Sandemskolen, Unionsmaraton, Kørrefestivalen og rydding av turstier bidrar til at Rømskog er et attraktivt reisemål. Kommunen har ikke lykkes med å få til en mer variert boligstruktur med flere

småleiligheter. En mangler investorer for boligutbygging. Det har også vært vanskelig å få til spredt boligbygging og bygging ved vann. Det er tvilsomt om Rømskogs attraksjonskraft vil øke om en blir en del av en større kommune, da det er usikkert hvor sterkt dette lokalsamfunnet og utbygging her vil bli prioritert.

Næringsutvikling og sysselsetting

Kommunen har et variert næringsliv, med den mekaniske fabrikken Normeka AS og Rømskog SPA og Resort som flaggskip. I tillegg står skogbruk og bygg- og anleggsbransjen sterkt. Kommunen har gjennom samarbeidet med Marker og Aremark et felles Landbruk, miljø og næringskontor (LMN) som bistår næringslivet. I tillegg skal deler av ordførerens stilling brukes som næringsutvikler. Rømskog Næringselskap AS er 100 % eid av kommunen og har som formål å bygge og leie ut næringsarealer. Kommunen er den største arbeidsplassen.

I Rømskog er 36 % sysselsatt i det offentlige og 64 % i det private, 47 % pendler ikke. De fleste som pendler, pendler til Aurskog-Høland, Oslo eller Marker. Det er en relativt stor innpendling til Rømskog, de fleste fra Aurskog-Høland, Marker og Oslo.

Ved å skaffe bedre bredbåndsdekning og mobildekning forsøker kommunen å legge til rette for at flere kan arbeide hjemme ifra, slik at pendlingen reduseres. En har også forsøkt å påvirke kollektivtilbudet og veistandarden.

Lokalsamfunnsutvikling

Rømskog har bare ett tettsted; Engehaget. De fleste lokalsamfunn har et sterkt ønske om å bestå og ivareta verdier som livskvalitet, sosiale møteplasser og en felles identitet og kultur. Viktige arenaer for å ivareta disse verdiene er nærbutikken, kafeen, puben, hotellet, Branntårnet, ungdomsfabrikken, idrettsbanen, bibliotek, kirke, bedehus, bygdetunet, skytebanen, endurobanen og andre møteplasser. Rømskog har alle disse arenaene, om enn med noe redusert åpningstid. Skal et samfunn bestå er det nødvendig med tilvekst og utvikling, men det er ikke lett når trendene går i motsatt retning, og nasjonale myndigheter planlegger med utgangspunkt i areal- og miljøökonomisering, tiltak som bidrar til sentralisering. Utviklingen kan lett stagnere.

I Innbyggerundersøkelsen 2014 så vi at innbyggerne i Rømskog er meget fornøyd med Rømskog som bokommune, og mer fornøyd enn snittet av de andre kommunene som gjennomførte undersøkelsen.

Kommunen har i mange år prioritert kulturområdet med støtte og tilrettelegging for lag og foreninger og kulturarrangementer selv om det ikke er lovpålagte tjenester Idrettslaget samarbeid med Setskog/Bjørkelangen innen aldersbestemte klasser i fotball, og det er felles musikkorps med Setskog. Gjennom Bolyst har Ungdomsfabrikken innledet samarbeid med klubbene i Marker og Aremark.

Miljø og klima

Gjennom medlemskap i Klima Østfold har kommunen fått et større fokus på miljøvern, og det er utarbeidet en klima- og miljøplan. Av ressursmessige årsaker er ikke arbeidet med tiltakene blitt prioritert. Det er utarbeidet hovedplan for vann og avløp, opprettet ladestasjon for el-bil, og avsatt midler til å utfase kommunens oljefyr. Kommunen har et Miljøfyrtårn.

Innbyggerundersøkelsen 2014 viste at innbyggerne er svært godt fornøyd med luft- og vannkvalitet og støynivået.

Levekår og folkehelse

Rømskog har en positiv folkehelseprofil, og kan ikke sies å ha de store folkehelseutfordringene, og vi ligger svært lavt på forbruk av sykehustjenester. Det er utarbeidet plan for folkehelse og frivillighet. Kommunen har opprettet Frisklivssentral og Frivilligcentral. I tillegg til flott natur har vi flere sentrumsnære turstier. Kommunen tilbyr to trimrom til fri benyttelse. Systematisk folkehelsearbeid rettet mot spesielle målgrupper er ikke gjennomført da det er svært få i hver målgruppe. Det er også en utfordring for kommunen å ha kapasitet til å følge opp det nettverket som er etablert i fylket, og arbeidet som skal gjøres lokalt. Rømskog har 15-16 nasjonaliteter, men har de siste årene ikke kunnet bosette flyktninger fordi vi ikke makter å bygge opp de tilbud som må til for å ivareta flyktningers rettigheter og behov. Det har heller ikke vært noe alternativ å kjøpe disse tjenestene i andre kommuner fordi det er ingen eller svært begrenset kollektivtransport. Integrering og inkludering kan være en utfordring i et lite miljø.

Beredskap og krisehåndtering

I samarbeid med Marker og Aremark kommuner er det forsøkt utarbeidet ny helhetlig ROS-analyse, men Fylkesmannen har påpekt en rekke mangler ved denne. Kommunens ledelse skal i 2015 skoleres i krisehåndtering, og vi har jevnlige øvelser. Tilstrekkelig beredskap er en utfordring da de færreste ledere har stedfortredere. Kommunen har et eget dataverktøy for bruk i kriser.

Samlet vurdering av samfunnsutviklingsrolen

Samfunnsutvikling dreier seg om alt fra kommunens overordnede posisjon i en nasjonal sammenheng, behovet for samhandling i den regionale utviklingen, utfordringene innenfor de ulike funksjonelle samfunnsutviklingsområdene, og kommunens kapasitet, kvalitet og kompetanse til å drive egen utvikling. Det er ingen tvil om at større kommuner har fortrinn her. Dagens situasjon viser at mange av samfunnsutviklingsoppgavene på sikt er for store til å kunne drives alene eller av LMN-kontoret. Selv om det er etablert samarbeid på flere områder i Indre Østfold så påvirker ikke disse den regionen de fleste av innbyggerne i Rømskog bruker som sitt arbeids- og kulturområde. Behovet for samarbeid på tvers av kommunene medfører muligheter og utfordringer knyttet til det å skape helhetlig samfunnsutvikling i egen kommune.

Rømskog kommune har flere utfordringer knyttet til å ivareta den funksjonelle samfunnsutviklingen på en god måte, mest pga for liten kapasitet og kompetanse. Kapasiteten på planleggingssiden varierer og er sårbar fordi den skal ivaretas av én ansatt som har ansvar for tre kommuner. Innenfor områdene næringsutvikling, stedsutvikling, klima og miljø og folkehelse har vi et utviklingspotensial. Realiteten er at lovpålagte oppgaver i all hovedsak legger beslag på kommunens personellmessige og økonomiske ressurser. Videre har vi ingen etablerte kanaler for å følge opp og påvirke det som skjer i den regionen innbyggerne bruker mest; Nedre Romerike.

Rømskogs omdømme kan bli dårligere ved å bli en del av en større kommune fordi utviklingen kan stagnere fordi en utkant ikke blir prioritert. En frykter at en sentralisering på sikt kan bety færre tilbud i Rømskog. Rømskog kan bli mer anonym, og en blir mer avhengig av lokale ildsjeler som sørger for at kvalitetene videreføres og markedsføres så lokalsamfunnet lever videre.

Skolen er en bærebjelke i lokalsamfunnet, og sjansene for å kunne beholde skolen kan være store i en kommunesammenslåing.

I forhold til næringsutvikling er det en sterkere drive i Nedre Romerike kommunene enn i Indre Østfold-regionen.

Ved en kommunesammenslåing, kan det bli større miljøutslipp i Rømskog fordi tilbud kan bli lagt ned og innbyggerne må reise mer. Hvis nærmiljøanlegg nedprioriteres og forfaller som følge av en kommunesammenslåing vil det være negativt for folkehelsen i Rømskog. Ved en kommunesammenslåing vil vi få større fagmiljø innen folkehelse og flere tilbud f.eks lærings- og mestringssenter vil bli tilgjengelig for innbyggerne, men om de ligger langt unna så vil de ikke bli et reelt tilbud for alle.

Når det gjelder beredskap vil Rømskog stå bedre rustet i større sammenheng hvor man har medarbeidere med spisskompetanse på beredskap.

Etter en analyse av Rømskogs utforderinger som samfunnsutvikler er oppfatningen at kommunen har mye å tjene på å se samfunnsutviklingen i lys av en større kommune. Dette fordi samfunnsutviklingen i større grad enn andre områder påvirkes av faktorer utenfor vår kontroll. Disse kan således planlegges bedre innenfor en større enhet hvor Rømskogs egenart og kvaliteter er vurdert i lys av storkommunens samlede kvaliteter og egenskaper. En større kommune har sterkere økonomiske- og personellmessige ressurser til å sikre utvikling i lokalsamfunnet hvis dette prioriteres politisk.

TEMA 3: Tjenesteyting

Reformens mål: Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne

Kravet til kvalitet i tjenestene bestemmes både gjennom lovverket, men også lokalt gjennom satsningsområder og fokus internt i egen kommune. Minimumskvalitet må oppnås innen alle tjenesteområder. Opplevelsen av kvalitet er ikke nødvendigvis det samme som faktisk kvalitet (se figur), og kan inneholde mange elementer som eksempelvis: tid, tilgjengelighet, kompetanse, løsning, kommunikasjon og forventningsavklaring.

Rømskog kommune har gjort en vurdering av tjenestene som ytes til innbyggerne. Tjenesteytingen skjer både direkte fra kommunens ansatte og ved at vi kjøper tjenester fra andre kommuner eller private aktører.

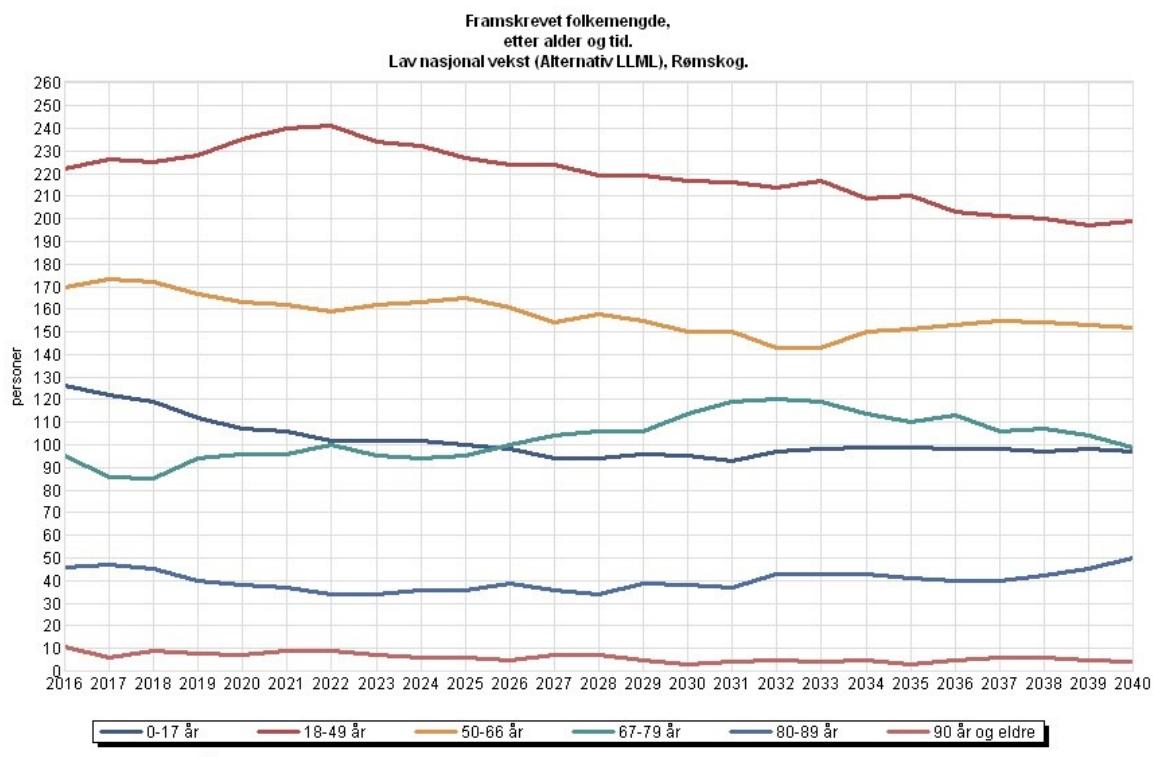
- Brukerne får kun delvis sine lovpålagte tjenester
+ Brukerne er fornøyd med tjenesten

+ Alle brukere får sine lovpålagte tjenester
+ Brukerne er fornøyd med tjenesten

- Brukere får kun delvis sine lovpålagte tjenester
- Brukerne er misfornøyd med tjenesten

+ Alle brukere får sine lovpålagte tjenester
- Brukerne er misfornøyd med tjenesten

Pr 1.4.15 hadde Rømskog 672 innbyggere. Innbyggertallet har ligget på dette nivået siden 1950-tallet, og det forventes ingen stor økning, heller en nedgang i innbyggertallet.

Hovedutfordringer innenfor tjenesteytingen

Rømskogs hovedoppgave er å levere tjenester til innbyggerne. For fremtiden er det viktig å ha en god barnehage og skole, og finne ordninger som gjør at eldre kan bo lenger hjemme.

Rømskog har 1.-7.skole med et synkende elevtall. Vi har ungdomsskole og PP-tjeneste sammen med Aurskog-Høland kommune. På Bjørkelangen er det to videregående skoler, og de aller fleste Rømskogelevene går her.

Rømskog skole står overfor betydelige utfordringer uavhengig av om kommunen videreføres som egen administrativ enhet eller om den vil inngå i en større kommune. Det er en liten driftsenhet uten universell utforming og med gammel bygningsmasse. Elevtallet har sunket de siste årene, og prognosene viser at elevtallet vil synke ytterligere.

Rømskog har én barnehage, som har god kapasitet, og areal til å ta imot flere barn.

Det har så langt ikke vært vanskelig å rekruttere fagpersoner til ledige stillinger i oppvekst.

Rømskog har integrert hjemmetjeneste og institusjonstjeneste, boveiledertjeneste og omsorgsboliger. Jordmor, helsesøstertjenester, legevakt og psykiatrisk sykepleietjeneste kjøpes av Aurskog-Høland kommune.

Det er utarbeidet en strategi «Borte bra – hjemme best» for helse- og omsorgstjenesten. Det er knyttet store forventninger til at vi skal finne nye måter å organisere og gi tjenester på i fremtiden. Det skal satses på hverdagsrehabilitering og ny velferdsteknologi.

Omsorgstjenesten vil møte en ny ressurssterk seniorgenerasjon med bedre utdanning, bedre helse, lengre levealder, bedre boforhold, bedre økonomi og flere ressurser å møte alderdommen med. De har bedre forutsetninger for å klare seg selv enn dagens eldre, og de vil kunne opptre med større kraft og forventninger til velferdssamfunnet. Dette vil påvirke etterspørsel og forbruk av kommunale tjenester.

Det antas at behovet innenfor boveiledertjenesten vil kunne øke noe de nærmeste 10 årene, for deretter å avta. Rømskog har ikke boliger med bemanning for brukere med psykiske lidelser, og må kjøpe denne tjenesten av private leverandører.

Forbruket av sykehustjenester er svært lavt, og kommunen har tatt imot alle utskrivningsklare pasienter. Det planlegges å kjøpe ØHD/KAD-plasser av Helsehuset på Askim fra 1.1.16, og deretter i Aurskog-Høland kommune når deres lokalmedisinske senter åpner i 2017.

Rømskog og Marker kommuner har felles NAV-kontor, og åpningstiden er fastsatt etter behov, i Rømskog er den tre dager pr uke. Det er en økende tendens til brukere med sosialhjelp som eneste inntektskilde. Rømskog har ikke tatt imot flyktninger de siste årene, og har ingen brukere i introduksjonsprogram. Ledigheten er lav, og det er få rusmisbrukere som ønsker oppfølging av NAV.

Det er ikke problematisk å rekruttere grunnbemanning, og Rømskog ligger høyest i Østfold når det gjelder andel ansatte med fagutdanning i pleie og omsorg. Det er vanskelig å rekruttere spisskompetanse som psykiatrisk sykepleier, og noe av årsaken er at kommunen er så liten at det ikke kan lyses ut 100 % stillinger. I Rømskog kommune er det kn 16 ansatte som arbeider heltid.

Kommunen kjøper brann og redningstjenester av NRBR IKS og renovasjonstjenester fra ROAF. Kommunen har ikke kommunale vannverk eller reservevannløsninger.

Vi har felles LMN-kontor med Marker og Aremark kommuner, kontoret består av saksbehandlere for byggesak, oppmåling, landbruk, skog, spredt avløp og plan. Selv om det er tre kommuner som samarbeider, er det kun en saksbehandler innen hvert fagfelt, og det blir et lite fagmiljø som er sårbart ved sykdom og ferieavvikling. Kulturtjenesten driver bibliotek, Ungdomsfabrikken, kulturskolen, museene og tilrettelegger for lag og foreninger. Dette er et prioritert område i Rømskog.

Tjenesteyting – kapasitetsindikatorer 2013									
	Andel barn 1-5 år med barnehage-plass	Legeårsverk pr 10 000 innbyggere, kommune-helsetjenesten	Fysioterapi-årsverk per 10 000 innbyggere, kommune-helsetjenesten	Årsverk av psykiatriske sykepleiere per 10 000 innbyggere (khelse+plo)	Andel plasser i enerom i pleie- og omsorgs-institusjoner	Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år over	Arsverk i sosial-tjenesten pr. 1000 innbygger	Gj. snittlig saksbehandling s-tid for byggesaker med 12 ukers frist (kalender-dager)	
0101 Halden	85,3	10,5	7,4	4,9	100,0	12,7	0,70	41	
0104 Moss	87,5	12,6	8,3	3,9	100,0	13,3	1,36	38	
0105 Sarpsborg	85,9	10,7	7,3	7,4	69,3	18,1	1,28	54	
0106 Fredrikstad	89,0	10,7	7,4	2,1	93,7	16,0	1,22	68	
0111 Hvaler	89,7	9,3	4,8	2,7	100,0	19,5	0,91	45	
0118 Aremark	87,9	17,0	7,4	7,1	100,0	23,9	0,71	60	
0119 Marker	83,0	12,2	10,0	2,8	100,0	18,4	0,56	20	
0121 Rømskog	94,3	11,1	14,9	5,2	100,0	30,4	0,60	30	
0122 Tørgstad	85,2	11,3	6,3	6,9	86,7	19,5	0,58	55	
0123 Spydeberg	89,6	12,5	8,6	2,1	84,6	16,5	0,53	39	
0124 Askim	85,8	7,8	9,7	2,5	100,0	16,5	0,89	26	
0125 Eidsberg	87,1	8,2	8,1	1,9	100,0	15,4	1,32	78	
0127 Skiptvet	93,5	8,3	8,0	5,1	100,0	26,3	0,72		
0128 Rakkestad	86,5	11,8	10,3	4,2	88,2	16,0	0,93	5	
0135 Råde	94,1	10,3	5,6	2,2	100,0	16,7	0,63	30	
0136 Rygge	88,5	7,9	7,8	3,9	91,4	14,6	1,11	30	
0137 Våler	86,6	9,0	6,2	6,0	86,7	22,7	0,50	18	
0138 Hobøl	87,7	10,3	6,0	1,6	100,0	13,9	0,58		
EKA01 Østfold	87,5	10,5	7,7	4,0	90,2	16,1	1,08	40,0	
EAK Landet	90,0	10,2	8,9	4,2	93,9	18,8	1,15		

Tjenesteyting - kvalitetsindikatorer / kompetanse 2013

	Andel ansatte med barnehage-lærerutdanning	Andel lærere med universitets-/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning	Legetimer pr. uke pr. beboer i sykehjem	Fysioterapitime pr. uke pr. beboer i sykehjem	Andel årsverk i brukerrettede tjenester m/ fagutdanning fra høyskole/univ.	Stillinger i barnevernet med fagutdanning per 1 000 barn 0-17 år
0101 Halden	40,5	93,3	0,8	0,35	29	3,2
0104 Moss	41,1	92,3	1,2	0,54	29	3,4
0105 Sarpsborg	38,1	89,5	0,6	0,32	35	3,7
0106 Fredrikstad	40,9	92,9	0,6	0,25	41	4,5
0111 Hvaler	31,9	89,3	0,8	0,60	38	5,1
0118 Aremark	50,0	92,0	0,4	0,59	29	4,2
0119 Marker	28,1	82,8	0,4	0,74	22	6,6
0121 Rømskog	33,3	62,5	0,5	0,21	38	3,1
0122 Trøgstad	29,3	91,0	0,4	0,30	23	4,7
0123 Spydeberg	33,3	74,4	1,0	0,86	27	3,5
0124 Askim	31,7	85,9	0,4	0,28	24	4,3
0125 Eidsberg	35,0	81,8	0,3	0,27	32	4,3
0127 Skiptvet	29,7	82,1	0,2	0,57	32	4,5
0128 Rakkestad	37,9	93,2	0,6	0,42	34	4,0
0135 Råde	39,8	84,9	0,7	0,09	31	4,7
0136 Rygge	40,3	86,6	0,6	0,42	31	4,3
0137 Våler	28,7	91,6	0,7	0,56	28	3,8
0138 Hobøl	34,9	87,5	0,3	0,25	30	3,1
EKA01 Østfold	38,3	89,8	0,6	0,35	33	4,0
EAK Landet	33,7	86,5	0,5	0,38	34	3,9

Tjenesteyting - produktivitetsindikatorer 2013 (kr)

	Korrigerte brutto driftsutgifter per barn i kommunal barnehage	Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole, skolelokaler og skoleskyss (202, 222, 223), per elev	Korrigerte brutto driftsutgifter pr. mottaker av hjemmetjenester	Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommune-helsetjenesten	Korrigerte driftsutgifter til sosialtjenesten pr. mottaker	Netto driftsutgifter til administrasjon og styring i kr. pr. innb
0101 Halden	174693	92018	298351	1009525	2278	14792	3663
0104 Moss	147880	76731	241881	947389	1778	25165	3181
0105 Sarpsborg	173246	94189	238016	894748	1792	34477	3178
0106 Fredrikstad	171418	94342	261384	1005265	1753	34106	3083
0111 Hvaler	160978	125985	184713	896973	2490	45230	5685
0118 Aremark	138155	114586	228062	922190	2585	35027	7065
0119 Marker	156827	104265	116855	1043762	2302	14000	4302
0121 Rømskog	137061	139200	110622	915471	5040	1538	11240
0122 Trøgstad	151949	98454	187663	867222	1978	35637	3974
0123 Spydeberg	176423	94993	123964	972487	1894	20029	4123
0124 Askim	145288	93018	173288	1005514	1796	28504	4123
0125 Eidsberg	164899	90834	263593	924976	1665	25428	3410
0127 Skiptvet	150557	94513	201487	995225	1273	44111	3935
0128 Rakkestad	140439	104403	173923	924265	2815	40042	3663
0135 Råde	151603	90047	252912	1097017	1812	20880	4717
0136 Rygge	182383	95680	235385	1029022	1956	29998	3807
0137 Våler	144398	119447	174932	956355	1815	32312	2691
0138 Hobøl	112870	107826	224089	1122476	2702	27569	4390
EKA01 Østfold	159651	93844	235838	968771	1909	29113	3497
EAK Landet	163708	99108	220685	976835	2134	42728	3792

	Lik eller bedre enn gjennomsnittet for østfoldkommunene
	Dårligere enn gjennomsnittet for østfoldkommunene

Rømskog har få brukere innenfor hver tjeneste, og målgruppene blir uensartede. Det kan bety at tjenestene blir gjennomsnittlige. Kommunen har mye kompetanse, men mangler spisskompetanse innen flere felt. Det er ikke gjennomført systematiske brukerundersøkelser annet enn i NAV.

Kapasiteten er pr i dag tilstrekkelig, men det kan svinge raskt. Vi leverer mer enn lovpålagt innen enkelte områder. Ved å vedta standarder, gjennomføre brukerundersøkelser, forventningsavklaringer og gi god informasjon vil en oppnå større samsvar mellom brukernes forventninger og kvaliteten på tjenestene.

Når det gjelder støtte- og stabstjenester så har ikke Rømskog personalavdeling eller juridisk kompetanse. Vi har felles IT-avdeling med Marker og Aremark, en løsning som ikke fungerer tilfredsstillende fordi avdelingen er liten. Behovet for nye IT-løsninger og kravet til oppetid og beredskap øker raskere enn en IT-avdeling med 3 stillinger klarer å håndtere.

I større kommuner har man hele stillinger å lyse ut, får søker med større kapasitet, større fagmiljører rekrutterer lettere, og sårbarheten i små kommuner blir stor pga at det er få som arbeider med de samme områdene. Omstillingsevnen i en liten kommune er stor fordi vi stadig må ta nye oppgaver og ansvarsområder. Omstillingsprosesser går raskere fordi det er færre involvert. Ulempen er at det er færre å spille på.

En eventuell sammenslåing vil kunne gi stordriftsfordeler ifht kapasitet, produktivitet og effektivitet innenfor de fleste tjenesteområdene. Samtidig er det viktig å vurdere behovet for nærhet til de kommunale tjenestene. Det vil være nødvendig å bevare kommunal infrastruktur innenfor helse og omsorg, oppvekst, kultur og kommunalteknikk. Mye tyder på at vi på mange områder vil kunne oppnå fordeler ved en større enhet når det gjelder kompetanse, robusthet og kvalitet. Samtidig leverer en mindre kommune ofte god kvalitet og har fleksible tjenester der man klarer å opprettholde nødvendig kompetanse (smådriftsfordeler).

Den økonomiske soliditeten er kanskje den største utfordringen for en liten kommune, en stor kommune har mer handlingsrom. I en liten kommune gjør forholdsvis små endringer i bruker- og tjenestebehov store økonomiske utslag. En større kommune er bedre rustet til å ta hensyn til demografiske svingninger, yte ressurskrevende tjenester og takle svingninger i inntektsgrunnlaget.

I den grad det ikke legges opp til en kommunesammenslåing vil det være naturlig å ta en gjennomgang av kommunens samarbeid med andre kommuner. Rømskog samarbeider både i nord og syd, og det bør vurderes om samarbeidene bør inngås enten nordover eller sydover. Det er svært ressurskrevende for en liten kommune å skulle samarbeide i to retninger. Det er grunn til å tro at innbyggerne også vil være tjent med å skulle forholde seg til tjenester i en geografisk retning. Hvis kommunene vi kjøper tjenester av og har IKS sammen med, slår seg sammen til større enheter, er det ikke lenger sikkert at de vil selge tjenester til Rømskog, og en kan oppleve at IKS-ene står for fall.

Samlet vurdering av tjenesteytingen

Rømskog leverer tjenester som regnes som meget gode pr i dag. En eventuell sammenslåing vil kunne gi noen stordriftsfordeler, men det må ses opp mot behovet for nærhet til tjenestene.

Totalt sett bedømmer rådmannen at vi vil kunne levere gode tjenester som egen kommune hvis den demografiske utviklingen og de økonomiske rammebetingelsen har en tilsvarende utvikling som det vi har sett frem til nå.

TEMA 4: Myndighetsutøvelse

Kommunene driver myndighetsutøvelse på flere områder. Det vil si at det fattes vedtak i medhold av lover og forskrifter og i forhold til bestemmelser i kommunenes egne planer. Dette setter store krav både til faglig innsikt, og både etisk og juridisk kompetanse som gir innbyggerne nødvendig rettsikkerhet og sikrer likebehandling.

Kommunen bør ha tilstrekkelig distanse mellom saksbehandlere, politikere og innbyggere. Dette for å sikre likebehandling og at det ikke tas utenforliggende hensyn ved myndighetsutøvelsen. Dette forholdet har ikke bare med fysisk avstand til kommunehuset å gjøre, men vel så mye at saksbehandlere og politikere er seg bevisst habilitetsreglene og er nøyne med ikke å legge vekt på forhold som er irrelevante for saken. Rådmannen har i tabellene under vurdert situasjonen i egen kommune.

Myndighetsutøvelse - nåværende juridisk kompetanse										
	Formell kompetanse			Erfaringskompetanse			Rekrutteringsmuligheter			
	god	middels	dårlig	god	Middels	dårlig	god	middels	dårlig	
Forvaltningslov / offentlighetslov		x			x			x		
Plan- og bygningslov	x			x				x		
Lov om barnevern	x			x			x			
Lov om sosiale tjenester i NAV	x			x			x			
Arbeidsmiljøloven		x			x			x		
Opplæringslova	x			x				x		
Barnehageloven	x			x			x			!
Helse- og omsorgstjenesteloven		x		x			x			
Lov om folkehelse	x			x				x		
Alkoholloven		x			x			x		
Lov om offentlige anskaffelser		x			x			x		
Internkontroll		x		x				x		

Rømskog har middels kompetanse på jus, og kjøper derfor inn tjenesten ved behov. Det er svært få klagesaker på kommunens saksbehandling og vedtak. Det avdekket noen avvik og lovbrudd ved de fleste tilsyn, men de lar seg lett lukke.

Kommunen bør ha tilstrekkelig distanse mellom saksbehandlere, politikere og innbyggere. Dette for å sikre likebehandling, og at det ikke tas utenforliggende hensyn ved myndighetsutøvelsen. Dette har ikke bare med fysisk avstand til kommunehuset å gjøre, men vel så mye med at saksbehandlere og politikere er seg bevisst habilitetsreglene og er nøyne med ikke å legge vekt på forhold som er irrelevante for saken.

Det finnes ikke tall som belyser om vi har utfordringer på dette området, en i en liten kommune vil det alltid være vanskelig å oppnå tilstrekkelig distanse. Der nærhet er en fordel i utviklingsprosesser, er de som oftest et problem i myndighetsutøvelsen. Slik sett er det gunstig for Rømskog å ha felles NAV-kontor, barnevernstjeneste og byggesaksbeandler med andre kommuner. I noen sammenhenger oppleves saksbehandling og myndighetsutøvelse som vanskelig fordi bekjentskap, naboskap osv kan legge et ubevisst eller bevisst press på administrative og politiske vedtak. I tillegg oppleves til tider at administrasjonen oppsøkes av innbyggere eller politikere som har spesielle interesser i håndteringen av konkrete saker. Dette er nok vanlig i mindre kommuner.

Spesielt fagområdene jus, arealplanlegging og oppmåling vil kunne håndteres bedre i en større enhet fordi tjenestene kan leveres med økt kontinuitet og bedre grunnlag for kompetanseutvikling. På sikt vil økt kontinuitet bidra til styrket kvalitet fordi kunnskapen forankres og formidles til flere medarbeidere som bruker kompetansen aktivt daglig. Større avdelinger er mer robuste og berøres mindre av fravær og turn-over. Uheldig påvirkning som følge av bekjentskap eller nærhet er mindre sannsynlig.

Myndighetsutøvelse - utfordringer når det gjelder rekruttering av personell med høy kompetanse og spesialisering av ansatte (0-6). 0= ingen utfordring; 6= stor utfordring.				
	lønnsnivå	arbeidsmarked	mangel på fagmiljø	mangel på ressurser til spesialisering / etterutdanning
Forvaltningslov / offentlighetslov	6	5	5	4
Plan- og bygningslov	6	5	5	4
Lov om barnevern	6	5	5	4
Lov om sosiale tjenester i NAV	6	5	5	4
Arbeidsmiljøloven	6	5	5	4
Opplæringslova	6	5	5	4
Barnehageloven	6	5	5	4
Helse- og omsorgstjenesteloven	6	5	5	4
Lov om folkehelse	6	5	5	4

Alkoholloven	6	5	5	4
Lov om offentlige anskaffelser	6	5	5	4
Internkontroll	6	5	5	4
Etisk kompetanse	6	5	5	4

Myndighetsutøvelse - utfordringer når det gjelder kvalitet på saksbehandling innenfor kommunens tjenesteområder (0-6). 0= ingen utfordring; 6= stor utfordring.		
	I hvilken grad ser vi utfordringer i forhold til klager og tilsyn innenfor de enkelte områdene?	I hvilken grad ser vi utfordringer i forhold til saksbehandlingstid innenfor de enkelte områdene
Forvaltningslov / offentlighetslov	1	3
Plan- og bygningslov	3	2
Lov om barnevern	1	1
Sosialhjelpsloven	0	0
Arbeidsmiljøloven	2	2
Opplæringsområdet	1	0
Barnehageloven	1	0
Helse- og omsorgstjenesteloven	1	0
Lov om folkehelse	0	0
Alkoholloven	0	0
Lov om offentlige anskaffelser	4	3
Internkontroll (alle områder samlet)	3	3

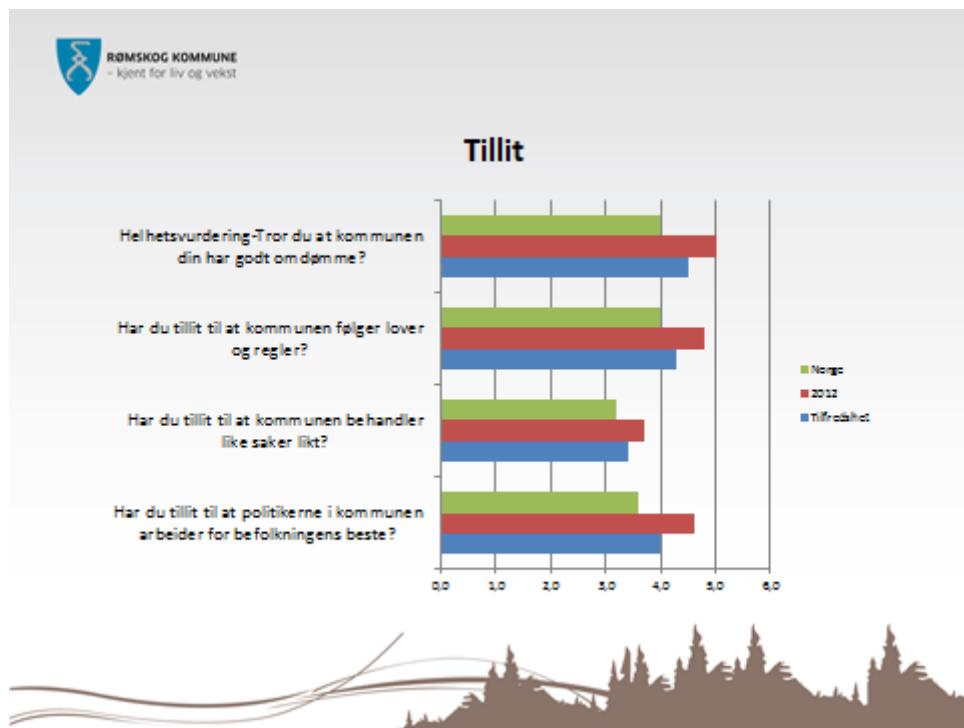
I hvilken grad opplever du at habilitetsspørsmål er en utfordring i forhold til brukernes rettssikkerhet (0-6). 0= ingen utfordring; 6= stor utfordring.		
	Administrativt nivå	Politisk nivå
Forvaltningslov / offentlighetslov	1	1
Plan- og bygningslov	1	1
Lov om barnevern	0	0
Sosialhjelpsloven	0	0
Arbeidsmiljøloven	0	1
Opplæringslova	0	2

Barnehageloven	0	1
Helse- og omsorgstjenesteloven	4	2
Lov om folkehelse	1	0
Alkoholloven	0	2
Lov om offentlige anskaffelser	0	0

Likeverdighet og rettssikkerhet

Likeverdige tjenester til alle innbyggere er et viktig mål. Det gjelder både i sammenligning internt i en kommune, men også i sammenligning med andre kommuner. Likeverdighet kan måles innenfor rettssikkerhet, saksbehandlingskvalitet, størrelsen på stønad/tilskudd, likebehandling på utmåling, terskler for å få tjenester, osv.

Kommunen har tildelingskriterier, men ansatte savner fagmiljører å drøfte skjønnsspørsmål i. Klare tildelingskriterier og kvalitetsstandarder, god intern kontroll, etisk bevissthet, systemrevisjoner og deltagelse i nettverk kan avhjelpe noe. I en større sammenheng vil en få flere å spille på, og avgjørelsene kan bli bedre.

Innbyggerundersøkelsen viste at innbyggerne i Rømskog har stor tillit til kommunen og dens politikere.

Samlet vurdering av myndighetsutøvelsen

Rømskog er en liten kommune som er mer utsatt for uheldig påvirkning av likhetsprinsippet enn det man ser i en større kommune. Nærheten til politikeren setter store krav til administrasjonens profesjonalitet slik at nødvendig distanse opprettholdes i myndighetsutøvelsen. Kapasitets- og kompetansemessig vil vi med stor sannsynlighet dra nytte av å være en større kommune, og gjennom det øke kvaliteten ytterligere.

TEMA 5: Økonomisk soliditet

Vedlagt er økonomiske nøkkeltall for de siste årene for alle Østfoldkommunene. Økonomisk soliditet innebærer at det er balanse mellom kommunens utgifter og inntekter over tid, samt at man har reserver/fond til å møte uforutsette kostnader og investeringer. Kommunens driftsresultat bør over tid være over 3 % for å opprettholde kommunens verdier og formue.

Rømskog har ikke innført eiendomsskatt. Samlede inntekter utgjøres av skatt, rammetilskudd fra staten og gebyrer. Det er bare gebyrene kommunen selv kan påvirke.

Rømskog kommune vurderes å ha en økonomisk soliditet, og har hatt det over tid. Det skyldes lave investeringer og lav lånegjeld. Dette kan ikke fortsette i all tid, og det vil de nærmeste årene være nødvendig å ta opp store lån for å investere i infrastruktur innenfor vann og avløp.

Den økonomiske soliditeten skyldes også småkommunetillegget som utgjør ca kr 5,5 mill pr år, dvs 10 % av nettodriftsbudsjetten. Det er uvisst hva som skjer med inntektssystemet i fremtiden.

Regjeringsplattformen bygger på følgende hovedelementer når det gjelder økonomi:

- Helhetlig gjennomgang av inntektssystemet med virkning fra 2017
- Kommunene skal få beholde mer av skatteinntektene og noe av selskapsskatten

Det er uvisst hvordan dette vil slå ut for Rømskog. Innføring av eiendomsskatt vil kunne tilføre kommunen inntekter rundt 1 mill første år, men vil også innebære utgifter til administrasjon og taksering.

Det har de siste årene vært nødvendig med nedbemannning og effektivisering for å tilpasse driften til de økonomiske rammene, dette behovet vil øke for 2016. Finansieringsbehovet samsvarer ikke med ambisjonsnivået/finansieringsevnen og kan ved små endringer i brukerbehov bli forverret. Det er derfor nødvendig med økt fokus på innovasjon, omstilling, omprioritering og effektivisering av tjenestene. Følgende tiltak er aktuelle:

1. Øke egen frie inntekter – eiendomsskatt
2. Redusere volumet på tjenestene
3. Salg av kommunale eiendommer og bygg.

Rømskog vil kunne redusere egen økonomiske sårbarhet og svingninger i tjenestebehov ved å inngå i en større kommune. Skattesvikt, endring i inntektssystemet og nye brukere/rettigheter er forhold som kan gi økonomisk ubalanse. Staten har over tid forutsatt at kommunesektoren

skal effektiviseres og det har gitt negative utslag i kommunesektorens inntektssystem. Fortsetter og forsterkes denne linjen, vil det gi småkommuner som Rømskog store utfordringer. Det er også varslet at kommunene skal tildeles flere og større oppgaver, hvis disse ikke fullfinansieres fra staten vil risikoen for å komme i ubalanse øke for Rømskog.

Samlet vurdering av økonomisk soliditet

Rømskog har til nå klart seg godt økonomisk som egen kommune. Vi er derimot svært sårbar for uforutsette hendelser og utgifter, samt inntektssvikt. Med et lite budsjett er det lite rom for omdisponering i løpet av året. Det merkes tydeligere for hvert år som går. Det er mye som peker i retning av at det økonomisk sett blir tøffere å være en liten kommune i fremtiden. Det er fra sentralt hold gitt flere signaler som tyder på en omlegging av rammetilskuddet, og det er usikkerhet knyttet til om det fortsatt skal gis incentiver og småkommunetilskudd til de som frivillig velger å forbli småkommuner. Rømskog står overfor en del større investeringer som blir tunge å bære alene.

Konklusjoner

I denne utredningen er det gjort en vurdering av Rømskogs organisasjon for å bedømme om vi er rustet til å forbli en egen kommune i fremtiden.

Kommunen leverer gode basistjenester, men har noen utfordringer med å levere tjenester med spisskompetanse. Kommunen er avhengig av fortsatt medlemskap i en rekke IKS'er, og av at andre kommuner vil selge tjenester til oss. Som myndighetsutøver ivaretar kommunen sin rolle, men er avhengig av å kjøpe juridiske tjenester ved behov. Det er god oppslutning om lokaldemokratiet. Kommunen har en sentral rolle i utviklingen av lokalsamfunnet, men har begrenset påvirkning på nærområdene som innbyggerne bruker. Gitt at de økonomiske betingelsene fortsetter som nå, og at noen vil selge oss tjenester til en overkommelig pris, vil kommunen kunne levere gode tjenester også i fremtiden. Hvis rammebetingelsene endrer seg er risikoen stor for at innbyggerne ikke sikres de tjenester de trenger.

Totalt sett bedømmer rådmannen at det er risiko knyttet til alternativet å forbli egen kommune i fremtiden. Det anbefales derfor at det bør utarbeides et forhandlingsgrunnlag for en evt. forhandling med Aurskog-Høland og evt. andre kommuner i tillegg. Indre Østfold-kommunene alene er ikke et foretrukket retningsalternativ for innbyggerne i Rømskog, anbefales det at dette alternativet skrinlegges.

Vedlegg:

Interkommunale samarbeid

INTERKOMMUNALE LØSNINGER	A R E	A S K I M	E I D	H O B	M A R	R A K	S K I P	S P Y D	T R Ø	AH
Romerike HMS senter										x
IØ kommunerevisjon IKS	x	x	x	x	x	x	x	x	x	IKS
Innkjøp	x	x	x	x	x		x	x	x	Samarb
IKT	x				x					Samarb
Østfold Interkommunale arkiv IKS	x	x	x	x	x	x	x	x	x	IKS
Arbeidsgiverkontroll					x					Samarb
Smaalenensveien portal	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Samarb
IØ kontrollutvalgssekretariat IKS	x	x	x	x	x	x	x	x	x	IKS
Opplæringskatalog	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Samarb
IØ Regionråd	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Samarb
Østfold Utvikling	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Samarb
IØ Utvikling IKS	x		x	x	x		x	x	x	IKS
Samarbeid Värmland-Østfold	x				x					Samarb
Utviklingsavtalen		x			x					Samarb
Osloregionen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Medlem
PPT									x	Samarb
Mortenstua skole IKS	x	x	x	x	x	x	x	x	x	IKS
Ungdomsskole									x	Eier/sam
Lege									x	Samarb
Legevakt									x	Samarb
Alarmsentral/Nødmelding									x	Samarb
Helsestasjon,jordmor									x	Samarb
Psykisk helse									x	Samarb
Østfoldhelse	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Partner
Overgrepssmottak Oslo										Samarb
ASVO Bjørkelangen AS									x	AS
Barnevern					x					Samarb
IØ Krisesenter IKS	x	x	x	x	x	x	x	x	x	IKS
Østfold krisesenter for menn										Samarb
Regionalpark Haldenkanalen	x				x				x	Stiftelse
NRBR IKS									x	Samarb
LMN kontor	x				x					Samarb
Driftsassistansen i Østfold IKS	x	x	x	x	x	x	x	x	x	IKS
Renovasjon									x	Samarb
Slamlevering			x							Samarb
Skogbrannvakt	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Samarb
Utvalg for Akutt forurensning	x	x	x	x	x	x	x	x	x	KL § 27
Klinisk veterinærsvakt	x	x	x	x	x	x	x	x	x	Samarb

Økonomisk status - nøkkeltall (2013)

	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Netto finansutgifter i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	- herav Pensjonsforpliktelse i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	Akkumulert regnskapsresultat i prosent av brutto driftsinntekter, konsern	Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter, konsern
0101 Halden	-3,0	-1,1	2,7	220,7	122,1	-14,3	0,3
0104 Moss	-1,5	-1,6	1,6	204,2	107,0	-0,5	4,9
0105 Sarpsborg	1,2	2,7	1,9	221,2	120,2	1,6	5,2
0106 Fredrikstad	1,5	2,1	1,2	218,4	117,5	0,8	4,1
0111 Hvaler	3,1	3,1	1,3	175,0	94,4	0,9	5,9
0118 Aremark	4,6	1,7	-0,9	167,2	123,8	0,1	0,3
0119 Marker	-1,1	-0,8	0,8	180,6	121,4	-1,0	1,0
0121 Rømskog	1,7	-4,0	-3,9	164,9	128,4	2,3	35,0
0122 Tørgstad	4,8	3,4	0,0	143,0	101,0	3,3	15,6
0123 Spydeberg	0,7	1,2	1,1	183,3	94,5	0,3	3,3
0124 Askim	3,8	5,9	1,6	219,0	111,1	1,8	10,4
0125 Eidsberg	1,9	2,3	1,3	28,7	-57,4	1,5	6,3
0127 Skiptvet	0,5	-2,0	-0,8	144,5	117,5	3,4	7,5
0128 Rakkestad	0,5	1,4	2,2	207,9	112,9	0,0	3,3
0135 Råde	4,3	4,5	1,0	187,9	106,7	0,9	4,4
0136 Rygge	0,0	1,7	2,0	203,0	115,0	-0,3	3,4
0137 Våler	1,1	0,0	-0,3	163,7	103,7	1,9	6,9
0138 Hobøl	-2,2	-1,8	1,1	164,6	100,4	-3,2	0,4
EKA01 Østfold	0,7	1,5	1,5	201,4	107,9	-0,7	4,7
EAK Landet	2,3	1,5	0,3	206,5	115,6	0,5	6,2

Brutto driftsinntekter fordelt på inntektskilder (% av totale brutto inntekter) 2013

	Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt)	herav naturressurs-skatt	Statlig ramme-overføring	Andre statlige tilskudd til driftsformål	Eiendomsskatt	Salgs- og leieinntekter	Andre driftsinntekter
0101 Halden	29,1	0,0	39,2	5,9	4,1	12,4	9,2
0104 Moss	30,7	0,0	34,5	4,6	3,9	10,3	16,1
0105 Sarpsborg	29,4	0,2	40,7	1,7	4,1	11,7	12,4
0106 Fredrikstad	30,9	0,0	36,8	2,4	3,9	14,0	12,0
0111 Hvaler	27,2	0,0	22,8	7,4	9,1	19,8	13,7
0118 Aremark	23,1	0,0	45,8	2,2	3,9	12,9	12,1
0119 Marker	26,5	0,0	44,0	1,9	0,3	10,6	16,7
0121 Rømskog	23,5	0,0	55,8	1,4	0,0	12,4	6,8
0122 Tørgstad	28,0	0,0	40,3	1,9	1,6	12,0	16,3
0123 Spydeberg	30,9	0,0	34,0	6,1	2,4	12,4	13,6
0124 Askim	31,6	2,7	35,6	1,8	4,7	12,6	13,4
0125 Eidsberg	29,9	0,0	42,6	1,4	0,0	13,2	13,0
0127 Skiptvet	27,2	1,1	41,1	2,2	5,4	11,3	12,8
0128 Rakkestad	26,5	0,0	42,2	1,3	3,1	13,4	13,4
0135 Råde	34,6	0,0	36,5	3,8	3,0	12,2	9,8
0136 Rygge	35,8	0,0	35,5	3,5	4,3	10,2	10,7
0137 Våler	32,2	0,0	37,5	1,5	4,0	9,6	15,1
0138 Hobøl	33,8	0,0	37,2	1,6	2,4	10,1	15,0
EKA01 Østfold	30,3	0,2	37,8	3,0	3,8	12,4	12,6
EAK Landet	36,1	0,2	32,0	3,0	2,5	12,4	13,9

Brutto driftsinntekter fordelt på kilde (kr/innbygger) 2013							
	Skatt på inntekt og formue, inkludert naturressursskatt	Statlig ramme-overføring	Andre statlige tilskudd til driftsformål	Eiendomsskatt, totalt	Salgs- og leieinntekter	Andre driftsinntekter	Totale brutto driftsinntekter
0101 Halden	19135	25742	3887	2726	8180	6034	65705
0104 Moss	20393	22911	3041	2576	6814	10729	66463
0105 Sarpsborg	19025	26382	1126	2674	7585	8023	64815
0106 Fredrikstad	20209	24089	1567	2575	9125	7848	65414
0111 Hvaler	24392	20493	6674	8157	17751	12288	89755
0118 Aremark	20719	41137	1999	3479	11610	10917	89860
0119 Marker	18214	30254	1336	209	7302	11464	68779
0121 Rømskog	21872	51891	1314	0	11546	6356	92979
0122 Tørgstad	19624	28241	1305	1116	8379	11389	70055
0123 Spydeberg	21762	23925	4326	1673	8702	9580	69967
0124 Askim	20752	23416	1188	3058	8290	8832	65536
0125 Eidsberg	19509	27810	941	0	8607	8481	65347
0127 Skiptvet	19130	28937	1531	3772	7950	9010	70330
0128 Rakkestad	19342	30764	936	2267	9792	9796	72897
0135 Råde	21834	23057	2430	1925	7727	6210	63183
0136 Rygge	21932	21700	2147	2646	6253	6522	61201
0137 Våler (Østf.)	20046	23368	955	2511	5954	9426	62259
0138 Hobøl	20672	22804	967	1441	6181	9162	61227
EKA01 Østfold	20057	24990	1984	2516	8226	8321	66094
EAK Landet	25550	22655	2154	1737	8774	9843	70713

Lik eller bedre enn gjennomsnittet for østfoldkommunene
Dårligere enn gjennomsnittet for østfoldkommunene

Brukertilgang og kommunale gebyrer

Foreldrebetaling barnehage 2013									
	Antall betalinger-terminer i året 100prosent fulltid	Månedssats med årsinntekt 150 000-199 999 kroner	Månedssats med årsinntekt 250 000-299 999 kroner	Månedssats med årsinntekt 350 000-399 999 kroner	Månedssats med årsinntekt 500 000-549 999 kroner	Kostpenger per måned 100 prosent fulltidsopphold	Søskenmodera sjon for barn nr. 2 i prosent	Søskenmodera sjon for barn nr. 3 i prosent	
0101 Halden	11	2405	2405	2405	2405	150	30	50	
0104 Moss	11	2405	2405	2405	2405	300	30	50	
0105 Sarpsborg	11	1443	2405	2405	2405	195	30	50	
0106 Fredrikstad	11	2405	2405	2405	2405	300	30	50	
0111 Hvaler	11	2405	2405	2405	2405	250	33	50	
0118 Aremark	11	2235	2235	2235	2235	170	30	50	
0119 Marker	11	2405	2405	2405	2405	250	30	50	
0121 Rømskog	11	2330	2330	2330	2330	205	30	50	
0122 Trøgstad	11	2405	2405	2405	2405	310	30	50	
0123 Spydeberg	11	2405	2405	2405	2405	312	30	50	
0124 Askim	11	2010	2405	2405	2405	414	30	50	
0125 Eidsberg	11	2405	2405	2405	2405	345	30	50	
0127 Skiptvet	11	2405	2405	2405	2405	280	30	50	
0128 Rakkestad	11	2405	2405	2405	2405	400	30	50	
0135 Råde	11	1163	1937	2405	2405	300	30	50	
0136 Rygge	11	2405	2405	2405	2405	300	30	50	
0137 Våler (Østf.)	11	2405	2405	2405	2405	335	30	50	
0138 Hobøl	11	2405	2405	2405	2405	265	30	50	

Foreldrebetaling SFO (kr/mnd)		
	Ukentlig oppholdstid 20 timer	Ukentlig oppholdstid 10 timer
0101 Halden	2229	1360
0104 Moss	2577	1291
0105 Sarpsborg	1817	881
0106 Fredrikstad	1771	1066
0111 Hvaler	2380	1420
0118 Aremark	2800	2105
0119 Marker	1386	1040
0121 Rømskog		618
0122 Trøgstad	1493	747
0123 Spydeberg	2740	1644
0124 Askim	2065	1612
0125 Eidsberg	1573	715
0127 Skiptvet	2442	1604
0128 Rakkestad	1547	1020
0135 Råde	1940	968
0136 Rygge	1992	1030
0137 Våler (Østf.)	2014	920
0138 Hobøl	2344	2048

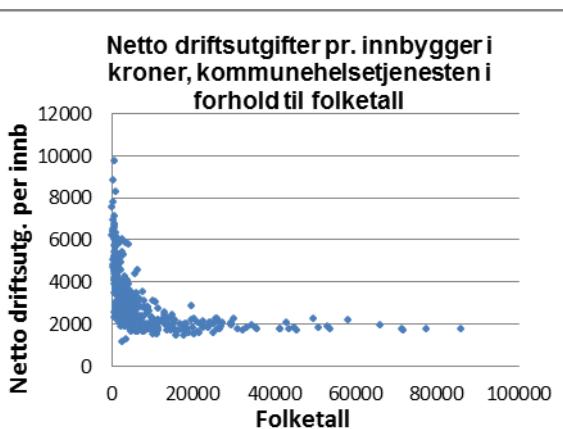
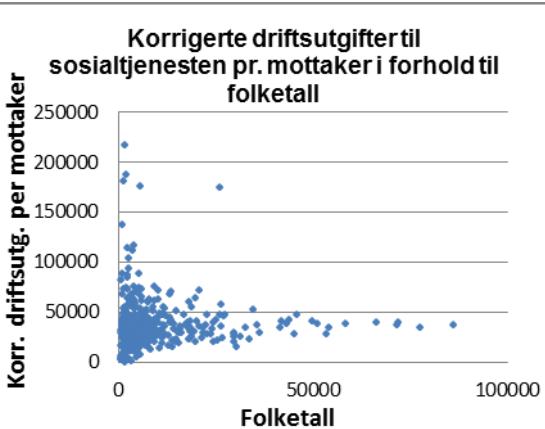
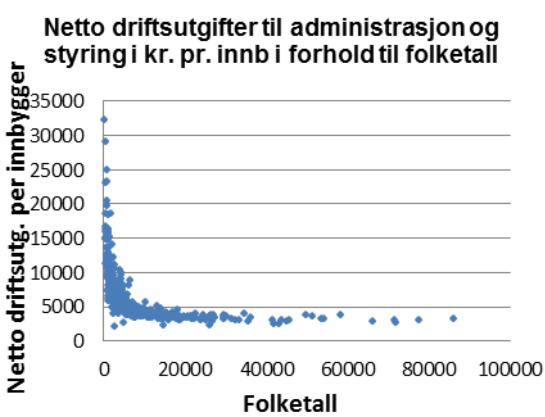
Brukertilgang til pleie- og omsorgstjenester (timepris i kr.) 2013					
	Ved skattbar inntekt under 2 G	Ved skattbar inntekt 2 - 3 G	Ved skattbar inntekt 3 - 4 G	Ved skattbar inntekt 4 - 5 G	Ved skattbar inntekt over 5 G
0101 Halden		235	235	265	265
0104 Moss	175	220	220	220	220
0105 Sarpsborg	58	145	222	300	300
0106 Fredrikstad	125	150	250	350	350
0111 Hvaler	129	164	258		
0118 Aremark		130	175	220	230
0119 Marker		225	225	225	225
0121 Rømskog	26	57	99	140	164
0122 Tørgstad	175	180	190	210	220
0123 Spydeberg	175	217	217	217	217
0124 Askim	175	285	285	285	285
0125 Eidsberg	175	248	248	248	248
0127 Skiptvet	173	240	240	240	240
0128 Rakkestad	175	323	323	323	323
0135 Råde		220			
0136 Rygge		220	220		
0137 Våler (Øst)	58	145	230	300	330
0138 Hobøl		231	231	231	231

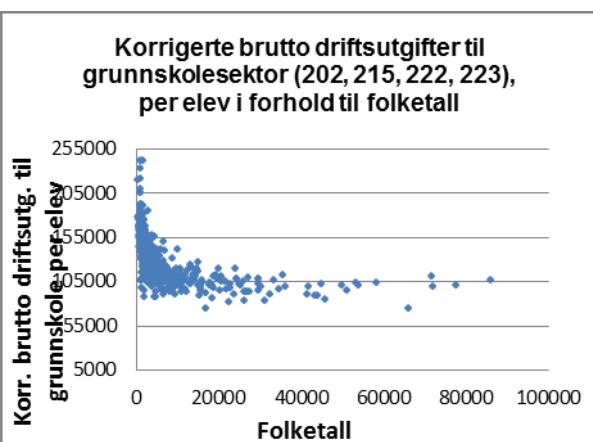
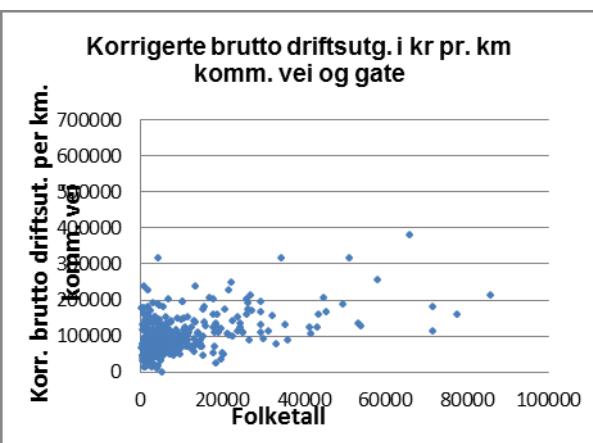
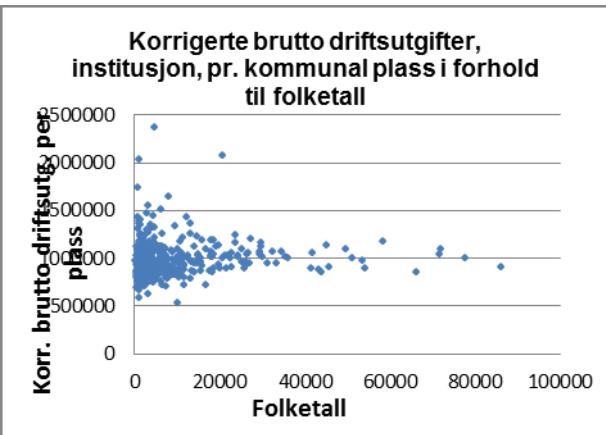
Års- og engangsgebyrer for vann- avløp og renovasjon 2014 (kr)						
	Årsgebyr for vann-forsyning	Tilknytnings- gebyr vann	Årsgebyr for avløps- tjenesten	Tilknytningsge- byr avløp - én sats	Årsgebyr for avfalls- tjenesten	Årsgebyr for septik-tømming
0101 Halden	1426	7848	2933	7249	2149	1860
0104 Moss	1845	2400	2205	2400	2320	2800
0105 Sarpsborg	2249	500	2636	500	1510	1680
0106 Fredrikstad	1965	750	3005	750	1948	1919
0111 Hvaler	3185	33592	4817	34328	2472	2760
0118 Aremark	2000	15000	6000	35000	1752	1150
0119 Marker	2950		4850		1500	1200
0121 Rømskog			5300	12000	2436	2456
0122 Tørgstad	1600	7750	4779	10516	2050	1174
0123 Spydeberg	2955	7680	4515	11880	1918	1322
0124 Askim	2602	6600	3315	17280	1907	1307
0125 Eidsberg	2600	2500	5220	5000	2162	1350
0127 Skiptvet	2328	14279	5328	14307	1932	1678
0128 Rakkestad	2486	3000	3494	5000	2103	1457
0135 Råde	2898	6600	3694	6720	2302	2351
0136 Rygge	2274	120	2910	120	2000	2540
0137 Våler (Østf.)			5181	20000	2762	2610
0138 Hobøl	3775	19490	4000	36850	1800	740

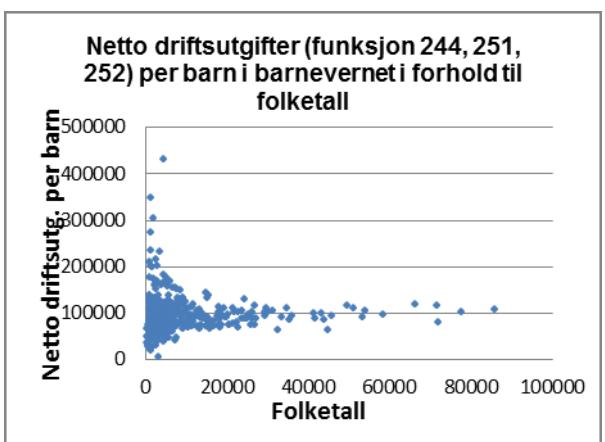
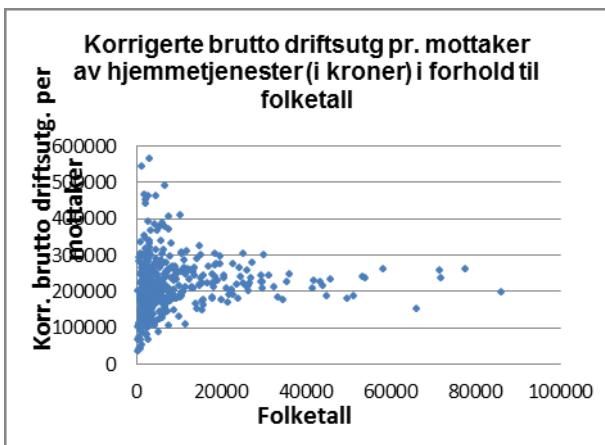
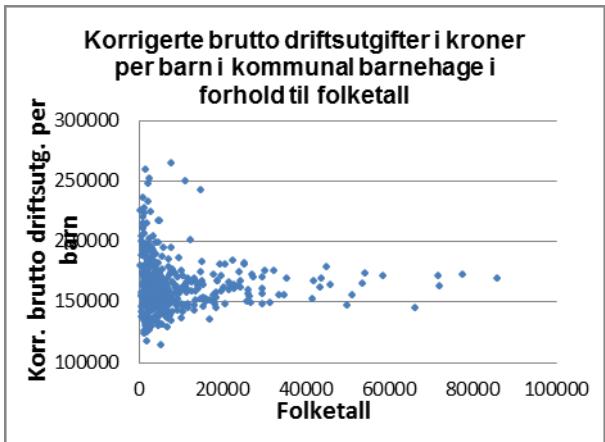
Saksbehandlingsgebyrer 2013 (kr.)				
	Saksbeh.gebyr, privat reg.plan, boligformål. jf. PBL-08 § 33-1	Saksbeh.gebyret for oppføring av enebolig, jf. PBL-08 §20-1 a	Standardgebyr for oppmålingsforetning for areal tilsvarende en boligtomt 750 m ²	Årsgebyr for feiling og tilsyn 2014
0101 Halden	75600	12600	23257	272
0104 Moss	82000	18500	20800	235
0105 Sarpsborg	104200	16280	4950	340
0106 Fredrikstad	252000	17200	23330	250
0111 Hvaler	113400	18900	24000	368
0118 Aremark	7000	3500	13360	410
0119 Marker	17000	6500	7000	350
0121 Rømskog	10000	3500	7000	403
0122 Tørgstad	35000	8790	11240	230
0123 Spydeberg	32210	13960	16110	384
0124 Askim	79200	12440	17450	360
0125 Eidsberg	36500	13000	10950	324
0127 Skiptvet	42400	7212	5092	461
0128 Rakkestad	31000	6200	12400	333
0135 Råde	71700	14820	21410	439
0136 Rygge	102000	14850	22800	296
0137 Våler (Østf.)	40400	17700	20250	368
0138 Hobøl	0	15600	17470	395

Relasjoner mellom enhetskostnader og folkemengde

Grafene viser sammenhenger mellom enhetskostnader per bruker og kommunenes folketall. Det er gjort et plott av alle landets kommuner. Tallene representerer situasjonen i 2013.

Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter 2013 - med og uten eiendomsskatt		
	Med eiendomsskatt	Uten eiendomsskatt
0122 Trøgstad	4,8 %	3,3 %
0125 Eidsberg	1,9 %	1,9 %
0121 Rømskog	1,7 %	1,7 %
0135 Råde	4,3 %	1,3 %
0118 Aremark	4,6 %	0,8 %
0124 Askim	3,7 %	-1,0 %
0119 Marker	-0,9 %	-1,2 %
0123 Spydeberg	0,7 %	-1,8 %
0106 Fredrikstad	1,5 %	-2,6 %
0128 Rakkestad	0,5 %	-2,7 %
0137 Våler (Østf.)	1,1 %	-3,0 %
0105 Sarpsborg	1,1 %	-3,1 %
0136 Rygge	0,2 %	-4,3 %
0127 Skiptvet	0,5 %	-5,2 %
0104 Moss	-1,5 %	-5,6 %
0138 Hobøl	-3,6 %	-6,1 %
0111 Hvaler	3,1 %	-6,6 %
0101 Halden	-3,0 %	-7,4 %

Økonomiske nøkkeltall for siste 5 år

	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	-0,6	-0,8	-8,1	-3,7	-3,0
0104 Moss	-1,5	1,8	1,6	-0,5	-1,5
0105 Sarpsborg	0,4	2,9	0,4	1,3	1,2
0106 Fredrikstad	-0,6	-0,5	2,0	2,9	1,5
0111 Hvaler	6,6	8,4	-3,8	0,8	3,1
0118 Aremark	-1,8	0,7	-7,9	2,2	4,6
0119 Marker	0,1	2,6	0,2	-0,6	-1,1
0121 Rømskog	4,1	4,7	5,5	4,0	1,7
0122 Trøgstad	6,7	3,5	1,4	8,4	4,8
0123 Spydeberg	0,4	1,3	1,2	3,1	0,7
0124 Askim	2,3	2,4	3,5	10,6	3,8
0125 Eidsberg	-0,5	-0,1	1,3	3,2	1,9
0127 Skiptvet	5,9	1,7	1,4	3,9	0,5
0128 Rakkestad	2,2	1,8	1,6	1,0	0,5
0135 Råde	1,0	0,8	2,0	3,1	4,3
0136 Rygge	2,2	0,7	-1,3	0,1	0,0
0137 Våler (Østf.)	1,9	-1,8	-0,8	0,6	1,1
0138 Hobøl	-0,8	-0,3	0,0	0,6	-2,2
EKA01 Østfold	0,4	1,1	0,2	1,7	0,7
EAK Landet	2,7	2,1	2,0	2,7	2,3

Akkumulert regnskapsresultat i prosent av brutto driftsinntekter					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	0,0	0,4	-8,3	-11,5	-14,3
0104 Moss	0,0	0,6	1,2	0,3	-0,7
0105 Sarpsborg	0,5	2,4	2,3	1,2	1,6
0106 Fredrikstad	0,0	-1,2	0,3	1,4	0,9
0111 Hvaler	3,9	2,7	0,0	1,0	0,9
0118 Aremark	0,0	0,2	-6,8	-4,4	0,1
0119 Marker	0,0	1,6	0,9	0,0	-1,1
0121 Rømskog	3,9	4,1	4,3	5,1	2,3
0122 Trøgstad	4,2	0,9	0,4	6,7	3,2
0123 Spydeberg	0,0	0,1	0,0	0,8	0,2
0124 Askim	1,3	0,6	1,0	6,8	1,7
0125 Eidsberg	0,8	0,0	0,0	2,0	1,0
0127 Skiptvet	3,7	1,7	2,2	3,9	3,3
0128 Rakkestad	2,1	1,5	1,3	1,2	0,0
0135 Råde	-5,2	-4,2	-2,6	0,1	1,0
0136 Rygge	0,0	0,1	-0,2	0,0	-0,4
0137 Våler (Østf.)	2,4	0,0	1,5	1,9	1,9
0138 Hobøl	-3,4	-3,6	-2,9	-1,8	-3,4
EKA01 Østfold	0,3	0,3	-0,2	0,1	-0,8
EAK Landet	0,0	0,3	0,4	0,4	0,3

Skatt på inntekt og formue (inkludert naturressursskatt) i prosent av brutto driftsinntekt					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	31,8	32,1	29,0	29,0	29,1
0104 Moss	34,9	35,2	30,2	30,4	30,7
0105 Sarpsborg	33,3	33,8	30,3	29,8	29,4
0106 Fredrikstad	34,3	36,0	30,8	30,5	30,9
0111 Hvaler	33,5	30,7	28,3	29,1	27,2
0118 Aremark	31,2	24,5	23,2	24,1	23,1
0119 Marker	31,0	30,6	26,7	26,8	26,5
0121 Rømskog	23,2	26,5	24,4	26,3	23,5
0122 Trøgstad	34,0	33,7	28,4	28,5	28,0
0123 Spydeberg	33,7	35,2	32,0	30,8	30,9
0124 Askim	37,7	37,7	32,6	30,7	31,6
0125 Eidsberg	35,6	36,2	29,9	30,0	29,9
0127 Skiptvet	30,4	31,9	28,3	26,4	27,2
0128 Rakkestad	31,8	31,8	27,4	26,8	26,5
0135 Råde	39,7	40,8	34,5	33,9	34,6
0136 Rygge	39,1	41,3	34,6	34,7	35,8
0137 Våler (Østf.)	36,6	38,0	34,0	32,3	32,2
0138 Hobøl	35,6	37,0	31,7	33,0	33,8
EKA01 Østfold	34,3	35,1	30,5	30,2	30,3
EAK Landet	38,9	39,6	36,1	35,9	36,1

Statlig rammeoverføring i prosent av brutto driftsinntekter					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	27,6	26,1	38,8	40,1	39,2
0104 Moss	20,4	19,1	33,6	34,0	34,5
0105 Sarpsborg	25,9	26,3	39,6	40,4	40,7
0106 Fredrikstad	22,8	22,8	35,2	37,0	36,8
0111 Hvaler	19,7	17,7	25,9	25,5	22,8
0118 Aremark	33,9	39,2	47,4	47,1	45,8
0119 Marker	34,3	35,7	45,2	44,1	44,0
0121 Rømskog	51,2	50,8	56,4	54,1	55,8
0122 Trøgstad	28,0	28,9	41,3	42,0	40,3
0123 Spydeberg	17,7	17,5	33,6	34,7	34,0
0124 Askim	19,8	20,6	34,0	35,2	35,6
0125 Eidsberg	27,0	28,7	39,3	42,3	42,6
0127 Skiptvet	25,2	26,2	39,5	40,7	41,1
0128 Rakkestad	28,7	31,2	43,0	41,2	42,2
0135 Råde	22,4	21,2	35,2	37,8	36,5
0136 Rygge	18,6	19,0	34,3	36,0	35,5
0137 Våler (Østf.)	22,2	21,5	37,4	38,5	37,5
0138 Hobøl	24,3	23,3	37,4	38,0	37,2
EKA01 Østfold	23,9	23,8	36,8	38,0	37,8
EAK Landet	19,2	19,1	31,5	32,4	32,0

Netto finans og avdrag i prosent av brutto driftsinntekter					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	4,5	4,0	5,0	5,0	5,3
0104 Moss	0,3	0,1	0,3	0,5	0,4
0105 Sarpsborg	3,4	3,6	4,4	5,0	5,8
0106 Fredrikstad	5,7	6,3	6,2	5,1	5,2
0111 Hvaler	6,1	5,7	6,1	5,4	5,0
0118 Aremark	-1,3	-1,4	-0,3	0,3	0,4
0119 Marker	2,8	2,8	3,2	3,5	3,1
0121 Rømskog	-3,4	-4,1	-2,5	-2,0	-2,0
0122 Trøgstad	-1,9	1,1	2,4	1,0	1,3
0123 Spydeberg	4,2	5,0	5,3	5,0	4,8
0124 Askim	3,8	3,5	3,4	3,7	5,7
0125 Eidsberg	4,6	4,0	3,8	4,8	3,9
0127 Skiptvet	0,6	0,1	0,2	0,2	0,2
0128 Rakkestad	5,5	5,4	4,9	4,7	4,8
0135 Råde	3,0	3,3	3,8	3,5	3,2
0136 Rygge	5,0	4,9	4,9	4,5	4,3
0137 Våler (Østf.)	2,6	2,5	3,2	2,9	2,0
0138 Hobøl	3,9	3,8	3,8	3,8	3,2
EKA01 Østfold	3,9	4,0	4,3	4,1	4,3
EAK Landet	1,8	2,5	3,2	2,8	2,8

Eiendomsskatt i prosent av brutto driftsinntekter					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	4,9	4,6	4,6	4,3	4,1
0104 Moss	4,2	4,9	4,6	4,2	3,9
0105 Sarpsborg	3,4	3,8	4,3	4,0	4,1
0106 Fredrikstad	2,8	2,8	4,3	4,1	3,9
0111 Hvaler	0,0	0,0	0,0	0,0	9,1
0118 Aremark	0,0	0,0	0,0	0,1	3,9
0119 Marker	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3
0121 Rømskog	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0122 Trøgstad	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6
0123 Spydeberg	1,9	1,9	2,6	2,2	2,4
0124 Askim	4,8	4,6	4,5	4,3	4,7
0125 Eidsberg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0127 Skiptvet	5,6	5,5	5,2	5,0	5,4
0128 Rakkestad	0,0	0,0	0,0	2,1	3,1
0135 Råde	0,0	3,6	3,3	3,2	3,0
0136 Rygge	5,2	5,0	4,8	4,7	4,3
0137 Våler (Østf.)	0,0	0,0	0,0	2,5	4,0
0138 Hobøl	2,5	2,4	2,3	2,5	2,4
EKA01 Østfold	3,1	3,3	3,7	3,6	3,8
EAK Landet	2,3	2,4	2,4	2,3	2,5

Brutto driftsutgifter i kroner per innbygger					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	54290	58053	62510	63830	66408
0104 Moss	54980	57266	60631	65186	67509
0105 Sarpsborg	53094	53677	57282	60474	63069
0106 Fredrikstad	54570	55050	57618	60659	64042
0111 Hvaler	62063	67068	78489	79703	86992
0118 Aremark	77545	79520	84871	82682	88339
0119 Marker	57180	57126	59343	64542	69356
0121 Rømskog	79650	82985	82654	88802	96667
0122 Trøgstad	55805	57465	60776	60753	67656
0123 Spydeberg	61543	61150	61997	65061	69545
0124 Askim	50136	53072	57001	57377	61840
0125 Eidsberg	52773	54661	58711	59172	63861
0127 Skiptvet	56933	60282	63217	67989	71712
0128 Rakkestad	56745	58411	62093	68271	71905
0135 Råde	50207	52496	55521	57979	60336
0136 Rygge	51153	53785	56591	58223	60179
0137 Våler (Østf.)	52418	56080	56534	59213	62262
0138 Hobøl	52678	54856	58018	60379	62348
EKA01 Østfold	54206	55836	59176	61908	65117
EAK Landet	58394	60439	63236	66738	69786

Langsiktig gjeld i prosent av brutto driftsinntekter					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	181,5	191,2	214,3	224,9	220,6
0104 Moss	107,8	109,1	118,1	126,1	135,7
0105 Sarpsborg	196,1	191,8	206,7	217,0	221,0
0106 Fredrikstad	189,7	202,1	214,1	216,7	217,7
0111 Hvaler	172,2	168,6	179,2	179,1	174,9
0118 Aremark	149,8	154,7	169,8	171,0	167,2
0119 Marker	176,0	178,1	188,1	184,4	180,4
0121 Rømskog	151,3	150,8	164,3	160,7	164,7
0122 Trøgstad	144,1	148,5	148,8	144,9	141,9
0123 Spydeberg	164,1	169,6	177,3	172,4	182,7
0124 Askim	196,2	189,0	200,2	207,8	218,7
0125 Eidsberg	191,9	191,4	192,5	192,3	20,5
0127 Skiptvet	122,6	125,7	129,9	123,1	143,5
0128 Rakkestad	194,6	196,7	204,9	206,4	207,6
0135 Råde	152,4	157,2	167,0	184,7	181,9
0136 Rygge	171,1	177,6	188,5	192,4	196,4
0137 Våler (Østf.)	172,2	170,9	218,6	168,0	159,6
0138 Hobøl	156,2	156,8	162,6	156,7	163,8
EKA01 Østfold	175,7	179,4	192,1	196,6	192,6
EAK Landet	170,4	177,8	187,2	188,9	196,6

Dispositionsfond i prosent av brutto driftsinntekter					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	1,6	0,0	0,3	0,3	0,2
0104 Moss	0,1	0,8	1,2	1,8	0,9
0105 Sarpsborg	5,9	5,0	4,9	5,7	4,4
0106 Fredrikstad	0,0	0,0	0,1	1,3	2,0
0111 Hvaler	3,5	8,0	7,2	5,5	5,9
0118 Aremark	3,7	1,8	0,3	0,0	0,3
0119 Marker	5,2	2,4	2,4	0,9	0,8
0121 Rømskog	34,7	37,1	39,5	39,0	35,0
0122 Trøgstad	6,0	9,4	9,1	9,5	15,4
0123 Spydeberg	3,6	2,8	3,6	4,2	3,0
0124 Askim	6,1	7,1	6,9	7,0	10,1
0125 Eidsberg	5,4	4,7	3,9	4,0	5,4
0127 Skiptvet	8,0	9,0	8,2	8,8	7,2
0128 Rakkestad	3,4	3,7	4,0	3,3	3,2
0135 Råde	1,5	0,8	0,5	0,4	1,9
0136 Rygge	0,0	0,6	0,4	0,6	0,5
0137 Våler (Østf.)	12,4	12,1	6,3	5,8	5,2
0138 Hobøl	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
EKA01 Østfold	2,7	2,6	2,5	3,1	3,2
EAK Landet	4,6	4,5	4,5	4,8	5,1

Tillegg / fradrag ved utgiftsutjevningen (kr per innbygger)					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	594	844	-571	-269	-75
0104 Moss	-1722	-1504	-1144	-1710	-1641
0105 Sarpsborg	-14	207	-505	-261	191
0106 Fredrikstad	-43	-226	-974	-930	-733
0111 Hvaler	2411	2138	-1016	-1938	-1782
0118 Aremark	9942	10768	9431	10938	11185
0119 Marker	5278	4607	2163	2787	3412
0121 Rømskog	19126	19544	18199	16858	18766
0122 Trøgstad	3441	3339	1668	2493	3001
0123 Spydeberg	-111	-22	1370	1605	1577
0124 Askim	-1978	-1768	-996	-824	-741
0125 Eidsberg	1546	1546	815	1185	1987
0127 Skiptvet	1378	1500	2028	3124	3280
0128 Rakkestad	3581	4696	4527	4421	5384
0135 Råde	-237	-418	-1192	-1019	-735
0136 Rygge	-216	-37	-675	-991	-1288
0137 Våler (Østf.)	-1056	-685	403	-517	-748
0138 Hobøl	168	369	-761	-327	-956

Skatt på inntekt og formue - % av landsgjennomsnittet (ekskl. inntektsutjevning)					
	2009	2010	2011	2012	2013
0101 Halden	78,0	79,2	75,5	76,5	77,1
0104 Moss	87,7	86,5	82,7	82,9	82,3
0105 Sarpsborg	78,8	79,2	77,3	77,3	76,5
0106 Fredrikstad	84,3	85,4	81,9	81,1	81,6
0111 Hvaler	100,6	96,5	95,3	99,3	99,8
0118 Aremark	101,8	78,6	77,9	82,6	81,8
0119 Marker	78,7	75,4	70,7	73,5	72,9
0121 Rømskog	81,5	88,2	89,6	96,0	85,0
0122 Trøgstad	86,0	83,4	77,4	78,2	79,8
0123 Spydeberg	92,4	94,2	90,4	88,9	89,3
0124 Askim	87,3	86,6	85,7	83,8	83,5
0125 Eidsberg	83,9	83,8	78,8	78,1	78,8
0127 Skiptvet	80,7	80,5	78,7	76,6	77,7
0128 Rakkestad	82,9	81,4	77,7	79,4	78,4
0135 Råde	90,1	91,8	87,4	85,9	87,9
0136 Rygge	93,7	89,3	88,3	87,6	88,4
0137 Våler (Østf.)	86,7	89,3	85,1	82,6	82,1
0138 Hobøl	84,5	87,6	88,3	85,3	86,0

Demografiske data

Folketall og alderssammensetning 1.1.2014											
	Folketall 1.1.2014	andel av befolkningen (%)									
		0 år	1-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	over 90 år
0101 Halden	30132	1,0 %	5,7 %	8,2 %	3,6 %	5,3 %	31,3 %	29,1 %	10,6 %	4,2 %	1,0 %
0104 Moss	31308	1,0 %	5,7 %	8,0 %	3,6 %	5,1 %	31,4 %	29,5 %	11,3 %	3,8 %	0,7 %
0105 Sarpsborg	54059	1,1 %	5,9 %	8,4 %	3,7 %	5,2 %	32,1 %	28,3 %	10,6 %	3,8 %	0,9 %
0106 Fredrikstad	77591	1,0 %	5,6 %	8,3 %	3,8 %	5,2 %	31,6 %	29,4 %	10,4 %	3,8 %	0,8 %
0111 Hvaler	4386	0,7 %	4,7 %	7,1 %	3,4 %	5,1 %	25,1 %	36,5 %	13,6 %	3,1 %	0,6 %
0118 Aremark	1408	0,9 %	4,7 %	8,6 %	4,2 %	5,1 %	24,7 %	33,0 %	12,6 %	4,3 %	2,0 %
0119 Marker	3596	0,5 %	5,4 %	7,0 %	4,4 %	4,6 %	27,3 %	31,7 %	13,4 %	4,7 %	1,0 %
0121 Rømskog	672	0,7 %	5,2 %	7,1 %	4,2 %	5,1 %	25,1 %	31,1 %	13,1 %	6,5 %	1,8 %
0122 Trøgstad	5366	1,1 %	5,7 %	8,0 %	3,8 %	5,1 %	30,6 %	30,1 %	10,6 %	3,9 %	1,1 %
0123 Spydeberg	5620	1,1 %	6,0 %	8,5 %	4,3 %	5,4 %	31,4 %	28,6 %	10,4 %	3,5 %	0,8 %
0124 Askim	15430	0,9 %	6,2 %	8,4 %	3,7 %	5,3 %	31,7 %	29,8 %	9,8 %	3,4 %	0,8 %
0125 Eidsberg	11323	0,9 %	5,5 %	8,5 %	4,1 %	5,5 %	31,6 %	28,4 %	10,6 %	4,0 %	0,8 %
0127 Skiptvet	3727	1,3 %	5,8 %	9,5 %	4,6 %	5,3 %	31,8 %	28,6 %	8,9 %	3,5 %	0,7 %
0128 Rakkestad	7974	1,2 %	5,8 %	8,3 %	4,0 %	5,1 %	30,1 %	30,5 %	9,7 %	4,5 %	0,9 %
0135 Råde	7104	0,9 %	5,5 %	8,2 %	3,9 %	5,1 %	30,6 %	29,5 %	11,6 %	4,0 %	0,8 %
0136 Rygge	15101	0,8 %	5,3 %	8,7 %	4,6 %	5,7 %	30,0 %	29,9 %	10,7 %	3,8 %	0,7 %
0137 Våler (Østf.)	4978	1,1 %	7,1 %	9,4 %	3,9 %	5,0 %	33,4 %	28,4 %	9,1 %	2,1 %	0,5 %
0138 Hobøl	5187	1,5 %	6,1 %	7,8 %	4,2 %	5,2 %	34,0 %	29,1 %	8,9 %	2,7 %	0,5 %

Årlig befolkningsvekst (%)						
	2009	2010	2011	2012	2013	årlig gj.snitt siste 5 år
0101 Halden	1,36 %	1,54 %	1,11 %	1,14 %	0,84 %	1,20 %
0104 Moss	1,49 %	0,78 %	1,51 %	0,86 %	1,03 %	1,14 %
0105 Sarpsborg	0,84 %	1,24 %	1,00 %	0,68 %	0,68 %	0,89 %
0106 Fredrikstad	1,21 %	1,28 %	1,35 %	1,62 %	1,02 %	1,29 %
0111 Hvaler	2,18 %	1,84 %	1,11 %	1,85 %	2,38 %	1,87 %
0118 Aremark	0,28 %	-0,70 %	0,64 %	0,14 %	-1,19 %	-0,17 %
0119 Marker	0,46 %	0,14 %	1,21 %	1,96 %	0,25 %	0,81 %
0121 Rømskog	2,53 %	-1,45 %	1,47 %	0,44 %	-2,75 %	0,05 %
0122 Trøgstad	0,89 %	0,98 %	1,50 %	1,03 %	1,76 %	1,23 %
0123 Spydeberg	0,37 %	1,90 %	1,58 %	2,36 %	2,67 %	1,77 %
0124 Askim	1,10 %	0,30 %	1,25 %	1,45 %	0,75 %	0,97 %
0125 Eidsberg	1,12 %	1,10 %	1,00 %	1,32 %	1,14 %	1,14 %
0127 Skiptvet	1,40 %	0,99 %	1,54 %	1,02 %	1,61 %	1,31 %
0128 Rakkestad	0,28 %	1,12 %	1,28 %	2,10 %	1,45 %	1,25 %
0135 Råde	1,35 %	0,93 %	0,59 %	0,94 %	0,72 %	0,91 %
0136 Rygge	1,33 %	0,93 %	1,84 %	1,88 %	0,90 %	1,37 %
0137 Våler (Østf.)	0,79 %	2,26 %	2,89 %	3,23 %	2,49 %	2,33 %
0138 Hobøl	1,74 %	2,32 %	1,22 %	1,41 %	4,16 %	2,17 %
01 Østfold	1,15 %	1,17 %	1,28 %	1,31 %	1,05 %	1,19 %
0 Hele landet	1,23 %	1,28 %	1,33 %	1,31 %	1,14 %	1,26 %

Innvandrerbefolkingen (innvandrere pluss norske fødte med innvandrerforeldre) 2013 - andel av total befolkning		
	Andel innvandrer-befolkning	Andel innvandrer-befolkning 0-16 år
0101 Halden	12,5	14,9
0104 Moss	18,5	19,7
0105 Sarpsborg	16,0	19,8
0106 Fredrikstad	14,9	17,4
0111 Hvaler	5,7	5,3
0118 Aremark	3,5	1,1
0119 Marker	8,1	7,7
0121 Rømskog	7,7	7,4
0122 Tørgstad	9,7	9,9
0123 Spydeberg	11,0	9,5
0124 Askim	19,2	21,5
0125 Eidsberg	15,3	19,3
0127 Skiptvet	9,8	7,8
0128 Rakkestad	13,1	17,2
0135 Råde	9,6	8,5
0136 Rygge	12,1	10,6
0137 Våler (Østf.)	11,8	9,6
0138 Hobøl	15,0	13,0
EKA01 Østfold	14,6	16,5
EAK Landet	14,9	14,6

Mindre enn østfoldgjennomsnittet
Høyere enn østfoldgjennomsnittet

Befolkningsprognosør

Folketall og alderssammensetning 1.1.2030 (prognose SSB - alt MMMM)											
	Folketall 1.1.2030	andel av befolkningen (%)									over 90 år
		0 år	1-5 år	6-12 år	13-15 år	16-19 år	20-44 år	45-66 år	67-79 år	80-89 år	
0101 Halden	35234	1,0 %	5,5 %	8,2 %	3,4 %	4,6 %	30,6 %	27,6 %	12,7 %	5,6 %	0,9 %
0104 Moss	36261	0,9 %	5,1 %	7,8 %	3,4 %	4,5 %	29,1 %	29,6 %	12,9 %	5,8 %	0,9 %
0105 Sarpsborg	60982	1,0 %	5,5 %	8,1 %	3,4 %	4,6 %	29,7 %	28,6 %	12,6 %	5,6 %	0,9 %
0106 Fredrikstad	91583	1,0 %	5,6 %	8,2 %	3,4 %	4,5 %	30,7 %	28,1 %	12,5 %	5,1 %	0,9 %
0111 Hvaler	5059	0,9 %	4,9 %	7,6 %	3,2 %	4,3 %	26,5 %	27,0 %	16,8 %	8,0 %	0,8 %
0118 Aremark	1348	0,9 %	4,6 %	6,8 %	3,0 %	4,2 %	23,7 %	30,8 %	17,7 %	7,1 %	1,2 %
0119 Marker	3910	0,9 %	5,0 %	7,9 %	3,4 %	4,4 %	27,8 %	28,0 %	14,1 %	7,4 %	1,3 %
0121 Rømskog	660	0,9 %	4,5 %	6,4 %	2,7 %	4,2 %	24,8 %	30,6 %	18,2 %	6,5 %	1,1 %
0122 Tørgstad	6340	1,0 %	5,3 %	7,9 %	3,3 %	4,7 %	29,6 %	29,4 %	12,3 %	5,9 %	0,7 %
0123 Spydeberg	6896	1,0 %	5,3 %	8,1 %	3,5 %	4,7 %	30,5 %	28,6 %	12,0 %	5,6 %	0,7 %
0124 Askim	17956	1,0 %	5,4 %	8,2 %	3,5 %	4,5 %	29,4 %	28,7 %	12,9 %	5,4 %	0,8 %
0125 Eidsberg	13479	1,0 %	5,6 %	8,6 %	3,6 %	4,6 %	29,9 %	28,5 %	12,0 %	5,3 %	0,8 %
0127 Skiptvet	4646	1,2 %	6,2 %	9,2 %	3,9 %	5,0 %	29,5 %	28,7 %	10,8 %	4,9 %	0,6 %
0128 Rakkestad	9059	1,0 %	5,3 %	7,8 %	3,3 %	4,9 %	28,8 %	28,8 %	13,8 %	5,3 %	0,9 %
0135 Råde	8162	1,0 %	5,3 %	7,8 %	3,3 %	4,4 %	28,5 %	29,0 %	14,0 %	5,8 %	1,0 %
0136 Rygge	17924	1,0 %	5,2 %	7,7 %	3,3 %	4,5 %	29,2 %	30,3 %	12,7 %	5,2 %	0,9 %
0137 Våler (Østf.)	6825	1,0 %	5,5 %	8,7 %	3,9 %	5,5 %	30,0 %	29,7 %	10,9 %	4,3 %	0,5 %
0138 Hobøl	7103	1,1 %	6,1 %	8,4 %	3,3 %	4,4 %	32,7 %	28,9 %	10,5 %	4,0 %	0,5 %

